

**Анотації дисциплін за вибором навчального плану спеціальності 054 Соціологія  
(бакалаврський рівень)**

<b>Назва дисципліни</b>	<b>РЕЛІГІЄЗНАВСТВО</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу загальної підготовки
<b>Рік семестр</b>	III V
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	підвищити рівень світоглядно-гуманітарної культури студентів, розширити і поглибити їх знання про сутність і природу релігії, її структуру і зміст, закономірності виникнення та розвитку, особливості функціонування та еволюції, історію та особливості віровчення, культу і церковно-конфесійної організації різноманітних релігій та релігійних систем (вірувань, конфесій) світу.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- матеріал, пов'язаний з основами академічного релігієзнавства, його категоріально-понятійним апаратом;</li> <li>- основні відомості про походження, історичний розвиток, віровчення та культ окремих релігій;</li> <li>- історію релігії та Церкви в Україні;</li> <li>- роль релігії в державних процесах в глобальному та українському контексті.</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- використовувати вивчений матеріал у практичному застосуванні у поєднанні із вимогами загальнолюдських цінностей та культури;</li> <li>- володіти релігієзнавчою термінологією, якою послуговуються в побутовому, художньому та публіцистичному стилях української мови;</li> <li>- орієнтуватися в релігійному житті України;</li> <li>- розпізнавати небезпечні секти та культу, що руйнують психічне.</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Релігієзнавство як наука і навчальна дисципліна.</p> <p>Релігієзнавство як наука. Предмет, об'єкт, структура і метод релігієзнавства. Основні розділи релігієзнавства. Релігія і вільнодумство в історії суспільства. Релігія в системі суспільної свідомості. Релігія і право як форми суспільної свідомості. Зв'язок релігійних та правових нормативів. Сутність і поняття релігії. Структурні елементи релігії та їх взаємодія. Основні соціальні функції релігії та церкви. Феномен</p>

релігії. Наукові підходи в питанні походження та сутності релігії. Типологія релігій. Етнічні і національні релігії. Світові релігії. Нетрадиційні релігії.

Тема 2. Походження і форми релігії.

Теорії походження релігії (міфологічна, антропологічна, монотеїстична, соціологічна та ін.). Джерела знань про витоки релігії. Єдність і багатоманітність джерел релігії. Умови формування первісності релігії. Гносеологічні, соціальні, історичні, психологічні, аксіологічні чинники процесу становлення релігії. Виникнення культових дій. Ранні форми вірувань та їх еволюція. Вихідне багатобожжя. Первісні вірування. Виникнення та загальна характеристика первісних форм релігії. Міф та міфологія як світоглядне підґрунтя релігії. Ранньоісторичні форми релігії та родоплемінні культури: фетишизм, магія, анімізм, тотемізм, землеробський культ, шаманізм, язичництво. Первісна релігія і світові релігії.

Тема 3. Етнічні та національні релігії.

Характерні ознаки етнічних і національних релігій. Релігійні уявлення Давнього Єгипту. Зороастризм (маздеїзм, вогнепоклонництво). Релігійні уявлення античної Греції і Риму. Індуїзм, джайнізм, сикхізм – національні релігії індійців. Китайські національні релігії – даосизм, конфуціанство. Синтоїзм – національна релігія японців. Юдаїзм як релігія єврейського народу: священні книги, догматика, течії.

Тема 4. Світові релігії: історія та сучасність.

Буддизм

Соціально-історичні передумови виникнення і розвитку буддизму. Філософська основа буддизму. Морально-етичні принципи. Будда і його вчення про чотири благородні істини. Основні напрями буддизму: хінаяна і в'єтнамська. Ранньобуддійські общини (сангхи). Поширення раннього буддизму. Світоглядні основи буддизму: в'єтнамська, сангха, карма, сансара, нірвана. Заповіді буддизму – 36 правил. Вірування і культ буддизму. Буддійський пантеон. Роль чернецтва у поширенні основних напрямів релігійної філософії буддизму: хінаяни, в'єтнамська та їх уявлення про колесо сансари. Буддизм у Китаї та Японії. Ламаїзм. Дзен-буддизм: виникнення та поширення. Культурно-історичне значення буддизму та його поширення в світі сьогодні.

Загальна характеристика християнства.

## Православ'я.

Історичні передумови виникнення християнства. Епоха формування християнства. Соціально-історичні причини виникнення християнства, його ідейні джерела. Еволюція християнства. Християнські догматики і культ. Морально-етична доктрина християнства. Біблія: історія формування та структура. Святі книги християн – Біблія: Старий і Новий Заповіт. Поняття про переказ і традицію. Загальна характеристика віровчення християнства. Джерела християнського віровчення. Євангельські та історичні свідчення про Ісуса Христа. Ісус Христос – засновник християнської Церкви. Формування церковної організації. Вчення ранніх християн. Секти і ересі. Християнська громада і держава. Перетворення християнства на державну, панівну релігію Римської імперії. Твори Отців і Вчителів Церкви та їх роль у поширенні й еволюції християнства. Формування догматики і культу християнства на перших Вселенських соборах. (Апостольський і Нікейсько-Константинопольський символи віри). Ранній розкол християнства (утворення самостійних орієнтальних Церков: Вірменської, Ефіопської, Коптської, Сирійської, Малабарської) на III і IV Вселенських соборах. Великий розкол у християнстві 1054р.: поділ на Західну і Східні Церкви.

Світове православ'я. Православне віровчення і його культові особливості. Великий церковний розкол християнства та його історичні наслідки. Історія виникнення православ'я: причини і наслідки. Запровадження християнства у Київській Русі. Структура православної церкви. Виникнення старообрядництва, його основні згоди і напрями. Модернізм у сучасному православ'ї. Сучасний стан українського православ'я. Регіони поширення. Вплив православ'я на розвиток загальнолюдської та національних культур різних народів.

## Католицизм

Римо-Католицька Церква: віровчення, культ і організація. Ватикан, інститут папства. Католицьке віровчення. Основні засади християнської моральної доктрини. Культова практика Католицької Церкви. Католицьке церковне право. Соціальна доктрина Католицької Церкви. II Ватиканський Собор, оновлення католицизму. Екуменічний рух у католицизмі – взаємне зняття анафем католицькими і православним першоієрархами в 1962 р. Католицько-православний

діалог. Історія Східних Католицьких Церков. Східна політика Ватикану. Католицизм в Україні: історія і сучасність. Українська Греко-Католицька Церква: генеза та ідентичність.

Протестантизм.

Передумови виникнення протестантизму  
Реформація: соціально-історичний контекст. Соціально-економічні, політичні, релігійні передумови поширення Реформаційного руху. Особливості віровчення і культу протестантизму. Догматика, обряди та діяльність лютеранства, кальвінізму, англіканства, анабаптизму. Основні напрями протестантизму. Ранній протестантизм. Формування лютеранства, кальвінізму, цвінгліканства як протестантських християнських течій. Виникнення (1611р.) баптизму як відгалуження англіканства. Сучасний баптизм. Віровчення і культова практика баптизму. Історична еволюція баптизму. Пуритани – послідовники ідей кальвінізму в Англії. Пізній протестантизм. Пресвітеріанська церква. Виникнення нових гілок анабаптизму. Реформатські церкви та їх ідеологія. Неопротестантизм. Методизм. П'ятидесятництво. Протестантизм в Україні.

Іслам.

Соціально-історичні причини та ідейні джерела виникнення і поширення ісламу. Коран – священна книга мусульман. Життя Магомета і поширення його вчення. Коран і Сунна як джерела віровчення ісламу. Догматика і культ ісламу. Мусульманське право – Шаріат як вчення про теократичну державу, його структура та джерела. Мусульманські свята, звичаї та обряди. Основні напрями і релігійно-політичні течії ісламу. Сучасна ситуація в ісламі. Вплив мусульманської ідеології в арабському світі. Зростання впливу ісламу в постколоніальний період. Наслідки сучасної політизації ісламу та ісламізація політики в світі. Фундаменталізм.

Тема 5. Неорелігії в світі та в Україні.

Причини виникнення нових релігійних рухів. Проблема класифікації нових релігійних рухів. Палітра нетрадиційної релігійності в світі і у сучасній Україні. Особливості і передумови поширення нетрадиційних релігій. Неохристиянство, релігії орієнталістського напрямку, синтетичні та езотеричні об'єднання. Неоязичництво. Саєнтологічні рухи. Віровчення та культова практика нових релігійних рухів. Новоапостольська церква (1832) та її діяльність і

	<p>догматична основа. Адвентисти сьомого дня. Мормони – Церква Ісуса Христа останніх днів (мормони). Свідки Єгови. Методизм. Вплив процесу відродженням релігії та церкви в суспільному і громадському житті України на поширення неорелігій. Віронавчальні особливості нетрадиційних релігій та суспільно-обрядові передумови їх поширення в Україні. Засади і особливості культової діяльності неорелігій в Україні. Прогноз ерелігійного процесу в світі.</p> <p>Тема 6. Історія релігій в світі та в Україні</p> <p>Особливості функціонування релігій в світі і в Україні. Географія світового поширення православ'я, католицизму, греко-католицизму, протестантизму і новітніх релігій. Історично-географічні аспекти поширення релігій в Україні. Географічна карта релігій в Україні. Суспільно-політичні передумови сучасної релігійної ситуації в світі і в Україні. Українське язичництво. Прийняття й поширення християнства в Україні: особливості, віхи історії. Стан і тенденції зміни релігійної мережі в роки незалежності України. Відродження українського православ'я і внутрішньо православні колізії. Католицизм на українських землях. Український протестантизм. Мусульмани в незалежній Україні. Тенденції розвитку нових релігійних течій і рухів. Проблеми релігійного життя в Україні: міжконфесійні відносини. Конфесії України в контексті міжнародних релігійних реалій. Екуменічні процеси у світі та Україні.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу загальної підготовки
<b>Рік семестр</b>	III V
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	сприяти формуванню в студентів цільних системних уявлень про структуру та зміст найбільш важливих та актуальних питань розвитку інформаційного суспільства, їх взаємозв'язок з напрямками соціально-економічного, науково-освітнього і культурного розвитку України, а також забезпечення її національної безпеки.

<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- передумови формування, методологічні основи, історичний генезис теорій інформаційного суспільства;</li> <li>- зміст основних теоретичних концепцій інформаційного суспільства;</li> <li>- оцінку цих теорій в інших концепціях;</li> <li>- суть і значення інформації в розвитку сучасного інформаційного суспільства, усвідомлювати небезпеки і загрози, що виникають в цьому процесі;</li> <li>- соціально-історичні передумови виникнення і розвиток сучасних інформаційно-комунікативних технологій;</li> <li>- основні напрями дії новітніх ІКТ на виробничо-технологічний базис сучасного суспільства;</li> <li>- форми і механізми впливу ІКТ на політичні і правові стосунки;</li> <li>- етичні проблеми розвитку сучасних ІКТ;</li> <li>- соціокультурні і соціально-психологічні аспекти розвитку ІКТ;</li> <li>- основні напрями державної політики у сфері розвитку інформаційного суспільства;</li> <li>- сучасне становище, тенденції та найбільш важливі проблеми розвитку глобального інформаційного суспільства як якісно нової стадії розвитку цивілізації;</li> <li>- стан, основні напрями і проблеми розвитку інформаційного суспільства в Україні та очікувані соціально-економічні та гуманітарні наслідки цього розвитку;</li> <li>- роль і місце України в інформаційному розвитку світової спільноти.</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- використати методологію теорій інформаційного суспільства для аналізу актуальних громадських проблем;</li> <li>- виявляти можливості і перспективи використання нових інформаційних технологій і їх вплив на соціальні процеси;</li> <li>- використати знання про соціальну детерміновану ІТ/ІКТ у своїй професійній діяльності: в процесі проектування конкретних інформаційних, експертних систем, баз даних;</li> <li>- використати знання правових і етичних норм у процесі оцінювання наслідків своєї професійної діяльності, під час розроблення і здійснення соціально-значущих проектів.</li> </ul>

<p><b>Зміст дисципліни</b></p>	<p>Тема 1. Інформаційне суспільство як новітня стадія цивілізаційного розвитку. Визначення сенсу терміну. Характерні риси інформаційного суспільства. Генеза концепції інформаційного суспільства. Інформаційний обмін та шлях його еволюції. Критерії інформаційного суспільства. Інформаційна культура та типи інформаційного суспільства. Поняття «економіка знань». Еволюція інформаційного обміну в суспільстві. «Інформаційні революції» та їх суть. «Інформаційне суспільство» в Україні.</p> <p>Тема 2. Інформатизація суспільства в контексті соціально-технологічної революції. Специфіка поняття «інформатизація». Основні види інформатизації. Окінавська Хартія та її вплив на подальше становлення глобального інформаційного суспільства. Актуальні проблеми правового регулювання відносин в умовах інформаційного суспільства.</p> <p>Тема 3. Специфіка глобального інформаційного суспільства. Поняття «глобальне суспільство». Витоки ідеї глобального суспільства з огляду на світові вчення. Структура глобального суспільства. Можливі напрямки розвитку глобального суспільства.</p> <p>Тема 4. Становлення концепції інформаційного суспільства в епоху постіндустріалізму. Типологія стадій розвитку суспільства. Характеристика визначних рис постіндустріалізму. Порівняльний аналіз підходів у постіндустріальному та у інформаційному суспільствах.</p> <p>Тема 5. Футурологічні концепції інформаційного суспільства Розкриття змісту поняття «футурологія». Основні напрямки футурологічних концепцій. Вплив футурологічних теорій на науково-технічний прогрес. Концепція «електронного суспільства» Маршалла Маклюена. Футурологічна концепція Елвіна Тоффлера.</p> <p>Тема 6. Розвиток мережевого суспільства. Ознаки мережевого суспільства. Проблеми розвитку мережевого суспільства. Концепція інформаціоналізму Мануель Кастельс. Нові форми ідентичності, стратифікації та підприємництва у мережевому суспільстві. Електронний бізнес і нова економіка.</p> <p>Тема 7. ЮНЕСКО та теорія розвитку суспільств знань Розробка нової стратегії міжнародного співробітництва в побудові глобального інформаційного суспільства в XXI столітті. Другий міжнародний конгрес ЮНЕСКО «Освіта й інформатика» та його висновки та перспективи. Інформаційна нерівність як глобальна</p>
--------------------------------	--

	<p>проблема розвитку цивілізації. Роль ООН і ЮНЕСКО в розв'язанні інформаційних проблем. Всесвітні зустрічі на вищому рівні щодо інформаційного суспільства й їх підсумки.</p> <p>Тема 8. Людський потенціал та інноваційна економіка в інформаційному суспільстві. Визначення поняття «людський потенціал». Роль людського потенціалу у розв'язанні соціально-економічних проблем розвитку сучасного суспільства. Індекс розвитку людського потенціалу. Людський потенціал як національне багатство. Мережеві економічні та соціальні структури в інформаційному суспільстві. Інформаційна нерівність як глобальна проблема сучасності.</p> <p>Тема 9. Соціальні суперечності інформаційного суспільства</p> <p>Структура зайнятості населення та нові професії в інформаційному суспільстві. Інформаційна нерівність як глобальна проблема сучасності. Освітня нерівність – новий тип соціального розшарування суспільства. Технократія в інформаційному суспільстві. Інтелектуальна нерівність і нові форми експлуатації. Деградація капіталізму в інформаційному суспільстві. Міграція та урбанізація в інформаційному суспільстві.</p> <p>Тема 10. Інформаційний спосіб життя: суспільство і особистість в умовах інформатизації. Відмінні риси інформаційного способу життя. Вплив інформатизації на різні аспекти людської діяльності. Принципи, котрі обумовлюють якість життя в інформаційному суспільстві. Основні соціальні проблеми в умовах глобальної інформатизації. Електронна етика та електронна культура особистості. Чинники економіки інформаційного життя.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самост. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>МЕТОДИКА ВЕДЕННЯ ДЕБАТІВ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу загальної підготовки
<b>Рік семестр</b>	III VI
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	ознайомити з технікою дебатів, аби переконати опонентів та захистити свої рішення.



<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- головні принципи дебатів, філософію гри та найпростіші поняття, пов'язані з грою;</li> <li>- головні процеси, якими супроводжується підготовка до дебатів, а також приклади аргументів, ліній аргументації, методик підходів до основних частин дебатів;</li> <li>- деталі та нюанси гри на найвищому рівні, про суддівство, дебатні клуби та різні форми дебатів, котрі можна застосовувати в роботі клубів.</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- логічно та критично мислити;</li> <li>- помічати суперечності у здавалося б найдосконаліших твердженнях, переконливо доводити свої думки та погляди іншим особам або широкій аудиторії.</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Поняття дебатів та історичні традиції їхнього розвитку. Головні принципи дебатів (дебати як навчання, „правда, і нічого крім правди”, повага до опонентів). Етика аргументації обох сторін. Навички дебатів (уміння аналітично мислити, знаходити інформацію, вислуховувати та записувати). Підготовка до дебатів: елементи, учасники гри. Формат (правила) дебатів К. Поппера. Типи промов. Теми, аналіз теми, дефініції. Критерій як основа дискусії (критерій як стандарт, як мегаструктура). Аргумент. Збір інформації. Докази як опора аргументу. Зміст доказу, первурка змісту доказів. Етика доказу. Методика дебатів К. Поппера. Зв'язок у виступі промовців. Стверджуюча та заперечуюча лінії аргументації. Перехресне опитування. Методи ефективного опитування. Риторичні навички в дебатах. Зоровий контакт. Контроль над голосом. Жести. Збентеженість та хвилювання. Суддівство та завдання судді. Заповнення суддівського бюлетеня: прийняття рішення. Запитання від гравців суддям.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>СУЧАСНА ПОЛІТИЧНА ІСТОРІЯ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу загальної підготовки
<b>Рік семестр</b>	III VI

<b>Мета</b> навчальної дисципліни	ознайомлення студентів з основним змістом, етапами і тенденціями в політичному розвитку світу та окремих регіонів; методами наукового дослідження історичного процесу.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- основні поняття: влада, держава, політика, політичної історії;</li> <li>- генезу протодержавних та ранньодержавних утворень;</li> <li>- основні форми держав (династичні та конфесійні держави, імперії, монархії);</li> <li>- основні військові конфлікти та їх роль в політичній історії світу;</li> <li>- основні прояви колоніалізму у політичній історії людства;</li> <li>- етапи становлення парламентаризму та демократії;</li> <li>- термінологію.</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- складати тези виступів на семінарах;</li> <li>- вирізняти спільне та відмінне в політичній історії;</li> <li>- узагальнювати отриману наукову інформацію та конкретно-історичний матеріал;</li> <li>- давати типологію сучасних політичних режимів;</li> <li>- визначати вплив глобалізації на внутрішньополітичний розвиток країн і регіонів;</li> <li>- аналізувати взаємозв'язок економіки і політики в сучасному світі;</li> <li>- оцінювати роль та значення військових конфліктів в політичній історії світу.</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Вступ до курсу “Політична історія світу”</p> <p>Основні поняття курсу: влада, держава, політика, політична історія. Основні концепції історичного розвитку людства (цивілізаційна, соціально-економічних формацій, теорія стадій). Політична історія світу в контексті означених історичних концепцій.</p> <p>Тема 2. Генеза протодержавних та державних утворень</p> <p>Теорії щодо виникнення держави як форми організації суспільства. Передумови та причини виникнення держави. Основні форми перших держав. Номова держава, місто-держава, територіальна держава, централізована держава, імперія, “світова” держава. Специфіка держав Стародавнього світу.</p> <p>Політична історія Європи доби середньовіччя та нового часу. Зміни у політичній карті Європи наприкінці античності – на початку середньовіччя. Середньовічні імперії. Світська та духовна влада. Перехід від аграрного до ранне-індустріального суспільства. Етапи</p>

	<p>становлення парламентаризму. Абсолютні та конституційні монархії.</p> <p>Тема 3. Типологія сучасних політичних режимів Республіканські та монархічні держави. Демократії та авторитарні режими. Дипломатія в політичній історії світу.</p> <p>Тема 4. Війна як форма міждержавних взаємин Військові конфлікти та їх роль в політичній історії світу. “Локальні” та “глобальні” війни в історії людства. “Холодні” та “гарячі” війни в політичній історії світу. Військові та військово-політичні союзи.</p> <p>Тема 5. Найбільш значні військові конфлікти в історії людства. Війни часів стародавнього світу. Середньовічні військові конфлікти. Колоніалізм як явище політичної історії світу. Основні прояви колоніалізму у політичній історії людства. Перша та друга світові війни. Загрози “третьої” світової війни.</p> <p>Тема 6. Актуальні проблеми політичної історії кінця ХХ – початку ХХІ ст. Завершення холодної війни та зміни у системі міжнародних відносин. Взаємозв’язок економіки і політики в сучасному світі. Вплив глобалізації на внутрішньополітичний розвиток країн і регіонів. Протистояння різних ідеологій, цивілізацій, конфесій на політичній арені сучасності. Втручання західних країн у політичне життя інших регіонів світу. Проблема “глобалізації” американської масової культури.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самост. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ПРАВОЗНАВСТВО</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу загальної підготовки
<b>Рік семестр</b>	III VI
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	опанувати основоположними відомостями з теорії держави і права, основами цивільного, трудового, сімейного, адміністративного та кримінального права.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	- визначення понять і категорій, що характеризують базові елементи механізму правового регулювання;

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- форми, функції держави і структурні елементи її механізму;</li> <li>- перелік профілюючих, спеціальних і комплексних галузей права України, їх ідентифікуючі ознаки;</li> <li>- назви, структуру і зміст основних положень найважливіших законодавчих актів України;</li> <li>- види юридичної відповідальності.</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- знаходити в системі законодавства необхідний для вирішення конкретної юридичної ситуації нормативно-правовий акт;</li> <li>- виокремлювати елементи структури окремої норми права (гіпотезу, диспозицію і санкцію);</li> <li>- тлумачити зміст норми права, використовуючи базові поняття правознавства;</li> <li>- аналізувати поведінку суб'єкта права під кутом зору наявності ній елементів складу правопорушення.</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Загальне поняття права. Норми права. Правовідносини.</p> <p>Тема 2. Джерела права. Система права. Поняття джерела права та його форми. Нормативні акти як джерела права та їхня система. Закон як основне джерело права у правовій державі, підзаконні нормативні акти. Дія нормативного акта у часі, порядок набрання чинності актом, зворотна сила закону. Дія нормативного акта у просторі, екстериторіальність. Дія нормативного акта за колом осіб, імунітет та його різновиди. Систематизація законодавства: поняття, форми. Поняття системи права. Поняття галузі права. Предмет, метод та юридичний режим регулювання як класифікаційні підстави галузевої систематизації правових норм. Основні галузі права та загальна характеристика їхнього змісту та джерел.</p> <p>Тема 3. Поняття законності і правопорядку. Правопорушення та юридична відповідальність. Поняття законності, правопорядку, суспільного порядку та дисципліни. Гарантії законності. Правова культура: зв'язок із загальною культурою. Види правової культури. Правомірна поведінка і правопорушення. Правопорушення як підстави юридичної відповідальності. Склад правопорушення, зміст його елементів. Види правопорушень. Загальне поняття юридичної відповідальності. Мета і принципи юридичної відповідальності. Основні види юридичної відповідальності.</p> <p>Тема 4. Адміністративне право як галузь національного права.</p>

Адміністративно-правові відносини. Суб'єкти адміністративного права. Державна служба та служба в органах місцевого самоврядування в Україні. Поняття та ознаки адміністративного примусу. Адміністративне правопорушення: поняття, юридичний склад та характеристика. Адміністративні стягнення та загальні правила їх накладення. Адміністративно-правове регулювання у сфері економіки. Адміністративно-правове регулювання а адміністративно-політичній сфері. Адміністративно-правове регулювання у соціально-культурній сфері.

Тема 5. Поняття цивільного права та цивільно-правових відносин. Суб'єкти цивільного права. Цивільно-правові угоди (правочини).

Поняття цивільного права. Метод цивільно-правового регулювання. Цивільно-правові відносини. Об'єкти цивільно-правових відносин. Громадяни (фізичні особи) як суб'єкти цивільно-правових відносин. Представництво в цивільному праві. Зобов'язальне право.

Тема 6. Основи сімейного, трудового та кримінального права України.

Загальна характеристика сімейного права як галузі права. Порядок і умови укладання шлюбу. Особисті та майнові права і обов'язки подружжя. Припинення шлюбу. Недійсність шлюбу. Особисті права та обов'язки батьків і дітей. Права батьків і дітей на майно. Аліментні обов'язки батьків і дітей та інших членів сім'ї і родичів. Усиновлення (удочеріння).

Основи трудового права.

Поняття трудового права та трудових правовідносин. Колективний договір: поняття, зміст та порядок укладання. Поняття та умови трудового договору. Поняття та види робочого часу. Поняття та види часу відпочинку. Поняття та зміст трудової дисципліни. Дисциплінарна відповідальність. Поняття підстави і умови матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації. Трудові спори: поняття та класифікація. Колективні трудові спори та порядок їхнього вирішення.

Загальне поняття кримінального права та кримінальної відповідальності.

Поняття і структура кримінального права. Підстави кримінальної відповідальності. Поняття злочину, характеристика складу злочину як його юридичного вираження. Об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна

	сторона злочину. Обставини, що виключають суспільну небезпеку і протиправність діяння (необхідна оборона, крайня необхідність). Стадії розвитку умисного злочину. Співучасть у злочині. Покарання, його мета. Види покарань. Обставини, що пом'якшують відповідальність. Обставини, що обтяжують відповідальність. Особлива частина кримінального права. Класифікація злочинів.
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ЕКОНОМІКА</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу загальної підготовки
<b>Рік семестр</b>	IV VII
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	формування у студентів економічного мислення, опанування основних економічних законів, методів пізнання економічних явищ та процесів. Крім того знання цієї дисципліни дасть можливість студентам даної спеціальності продовжити вивчення інших економічних дисциплін.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	про господарський механізм, економічний розвиток, виробничі відносини та види виробництва, про соціально-економічний устрій суспільства та фінансові відносини в суспільстві.
<b>вміти</b>	- зорієнтуватися у виборі ефективного управлінського рішення; - засвоїти первинні навички раціональної економічної поведінки.
<b>Зміст дисципліни</b>	Тема 1. Вступ. Економічна теорія: предмет, методи, функції. Тема 2. Сутність, структура і типи економічних систем. Тема 3. Форми організації суспільного виробництва. Гроші. Ринкова організація виробництва. Тема 4. Основи саморегулювання ринкової економіки. Доходи населення у ринковій економіці. Тема 5. Підприємництво і підприємство (фірма). Витрати виробництва і прибуток. Тема 6. Національна економіка. Основні

	макроекономічні показники. Фінансова і кредитна система. Відтворення та економічне зростання і макроекономічна нестабільність. Світове господарство та його еволюція.
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу загальної підготовки
<b>Рік семестр</b>	IV VII
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	озброєння студентів сумою знань з сучасної теорії менеджменту, особлива увага приділяється: визначенню суті основних категорій менеджменту, системі управління, еволюції теорії управління, процесу менеджменту в організаціях, основним категоріям менеджменту – принципам, функціям, методам управлінської роботи; навчити загальним принципам маркетингових досліджень ринку та правилам використання інструментарію, а також формування у студентів навичок та вмінь управлінської та маркетингової діяльності.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	суть та зміст основних понять та категорій науки управління організацією та діалектику менеджменту; основні функції управління; методи прийняття управлінських рішень; операційний та міжнародний менеджмент; основні поняття та категорії маркетингу та його конкретний практичний інструментарій.
<b>вміти</b>	використовувати у своїй подальшій діяльності раціональну технологію, евристичний та кількісний інструментарій обґрунтування та прийняття управлінських рішень; використовувати методологію стратегічного планування діяльності організацій для визначення головних цілей і розробки програм їх досягнення в умовах складного динамічного зовнішньоекономічного середовища; зорієнтувати діяльність підприємства (організації) на задоволення потреб та побажань споживачів і одночасно - отримання прибутків.

<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Система менеджменту. Елементи організації й процесу управління. Організаційні форми і структури управління організацією. Процес управління та його інформаційне забезпечення.</p> <p>Тема 2. Функції менеджменту. Методи ділового управління. Управлінські рішення.</p> <p>Тема 3. Комунікації у менеджменті. Організація управлінської праці. Управління персоналом.</p> <p>Тема 4. Сучасна концепція маркетингу. Система маркетингу. Інформаційна система маркетингу.</p> <p>Тема 5. Маркетингові дослідження.</p> <p>Тема 6. Маркетингова товарна політика. Інноваційна політика маркетингу. Маркетингова цінова політика. Маркетингова політика розподілу товару. Маркетингова політика просування товару. Розділ маркетингу у бізнес плані.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ЕТИКА ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу загальної підготовки
<b>Рік семестр</b>	IV VII
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	формування у студентів системи знань, вмінь та навичок про моральні засади ділового спілкування для формування високопрофесіоналізму та належних моральних якостей.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	предмет та основні завдання етики ділового спілкування на сучасному етапі розвитку; особливості ділової поведінки на засадах етики; основні поняття, ідеї, теорії щодо моральних засад ділового спілкування та формування якісного рівня ділових взаємин; способи, механізми впливу на ділового партнера; основні форми індивідуальної, колективної трудової взаємодії на засадах суб'єкт-суб'єктності; основи ділового етикету.
<b>вміти</b>	вільно володіти понятійно-категоріальним апаратом та методологією етики ділового спілкування; ефективно застосовувати різні форми ділового спілкування; якісно сформулювати та підтримувати імідж (власний та організації); вміти виокремлювати основне та



	<p>дотримуватись цієї позиції з урахуванням інтересів другої сторони; працювати над постійним вдосконаленням моральної сторони ділового спілкування.</p>
<p><b>Зміст дисципліни</b></p>	<p>Тема 1. Сучасна культура спілкування та ділова етика          Особливості спілкування загалом та ділового спілкування у сучасному світі. Культура спілкування та ділова етика. Професійний та особистісний аспекти розвитку людини у діловому спілкуванні. Етика ділового спілкування як філософська дисципліна. Об'єкт, предмет, завдання курсу «етика ділового спілкування», взаємозв'язок з іншими науками. Види сучасної ділової етики. Проблема суб'єктності та об'єктності.</p> <p>Тема 2. Психологічні основи ділового спілкування          Об'єктивність оцінки ділового партнера: психологічний аспект. Настанови, стереотипи. Бар'єри ділового спілкування: стереотипи, упередженість, гало-ефект, спрощення, негативний досвід спілкування. Шляхи їх подолання. Взаємодія. Взаєморозуміння та його рівні. Мораль та особистісний вплив. Механізми взаєморозуміння, роль етики в їх застосуванні.          Концепція трансактного аналізу Е.Берна. Вчення про архетипи К.Г.Юнга. Агресія та псевдоагресія у вченні К.Лоренца.</p> <p>Тема 3. Сучасні проблеми етики ділового спілкування          Проблема дискримінації за віковою, гендерною, національною, расовою ознаками. Ділова взаємодія у вирішенні глобальних проблем сучасності. Сутність поняття «кольорова парадигма». Бежева, фіолетова, червона, синя, помаранчева, зелена парадигми. Суспільний розвиток і «кольорові парадигми», особливості українських реалій.</p> <p>Тема 4. Способи та засоби, стилі ділового спілкування          Способи впливу на людей під час спілкування: переконання, навіювання, психічне зараження, наслідування, маніпулювання, актуалізація. Маніпулювання та актуалізація у сучасному діловому спілкуванні. Стратегії та тактики спілкування. Вербальне і невербальні і невербальні засоби ділового спілкування. Стилi ділового спілкування.</p> <p>Тема 5. Форми ділового спілкування          Культура слухання і культура говоріння. Ефективність, переконуючий вплив особистості. Логіко-психологічні правила конструювання повідомлень.          Форми колективного обговорення і вирішення проблем:</p>

	загальна характеристика, умови застосування Правила ведення ефективної дискусії, диспуту, полеміки. «Мозковий штурм». Діловий прийом як форма ділового спілкування. Ділові переговори. Тема 6. Стандартні етикетні ситуації у діловому спілкуванні Етикет: визначення поняття, генеза проблеми. Основні правила і норми ділового етикету України. Національні особливості ділового етикету: ближнє зарубіжжя, дальнє зарубіжжя.
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самост. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ЕТИКА</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу загальної підготовки
<b>Рік семестр</b>	III V
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	розглянути місце етики в системі філософського знання, виявити можливість різних підходів до її вивчення, акцентувати на науковій, релігійній та філософській моделях етичного знання.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- історію етики;</li> <li>- основне коло її проблеми;</li> <li>- методологічні засади вивчення;</li> <li>- її понятійний апарат та домінуючі концепції розвитку;</li> <li>- місце дисципліни у сучасному світі.</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- повноцінно сприймати життя і давати йому об'єктивні оцінки;</li> <li>- приймати продуктивні, творчі рішення;</li> <li>- усвідомити себе суб'єктом моралі, зрозуміти унікальність людського існування, подолати відчуження людини від людини;</li> <li>- створити підстави для внутрішніх моральних взаємодій;</li> <li>- посилити роль морального чинника в суспільстві.</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	Предмет етики Місце етики в структурі філософського знання. Поняття: «етика», «мораль», «моральність» Нормативність моралі. Функції моралі. Моральна свідомість. Моральна діяльність. Моральні

норми. Моральні якості людини (добročинності). Моральні принципи. Моральні ідеали. Вищі моральні цінності. Поняття і структура моральної свідомості. Місце моральної свідомості в системі моралі. Категорії етики. Закони моралі. Проблема морального прогресу. Історія ідей походження моралі. Методологічні орієнтири в історико-етичному дослідженні. Ведичний період. Після ведичний період. Морально-етичні принципи буддизму. Етичне вчення джайнізму. Етика школи лоаята. Етика в ранній античний період філософії. Загальна характеристика античної етики. Етика Демокріта. Етика класичної доби античної філософії (середня класика). Етичний релятивізм софістів. Етичний абсолютизм Сократа. Гедоністична школа кіренаїків. Етика аскетизму кініків. Класична антична етика (зріла класика). Етична концепція Платона. Характеристика праці «Держава» Платона. Аналіз «Законів». Етика Аристотеля. «Нікомахова етика» Аристотеля. Етичне вчення епохи еллінізму. Етика епікуреїзму. Етичне вчення стоїцизму. Загальна характеристика етики Середньовіччя. Етична доктрина Августина Блаженного. Моральна філософія Томи. Етика і філософія Відродження. Етика гуманістів Відродження Лоренцо Валла. Піко Делла Мірандола. Ніколо Макіавелі. Джордано Бруно. Етика доби раціоналізму та Просвітництва. Етичні погляди Монтеня. Вчення Т. Гоббса про мораль. Етика Джона Локка. Етика Спінози. Загальна характеристика етики НКФ. Етична система І.Канта. Соціальна етика І. Канта. «Категоричний імператив» І. Канта. Критика практичного розуму І. Канта: етична складова. Загальні положення особистісної етики І. Канта. Етичний вимір «Критики практичного розуму» І. Канта. Етика свободи Шеллінга. Історичне значення етики Л. Фюрбаха. Евдемоністична етика Ф. Фюрбаха. Мораль» і «моральність» в «Філософії права» Гегеля. Соціальна орієнтованість етики Г.В.Ф. Гегеля. Філософія духу і етика Г.В.Ф. Гегеля. Особливості етичної доктрини Ф. Ніцше. Розуміння добра і зла Ф. Ніцше. Концепція «надлюдини» Ф. Ніцше. Особливості етики позитивізму. Етика О. Конта. Етична концепція Дж. Ст. Міля. Моральні пошуки Спенсера. Етичні теорії послідовників позитивізму. Загальна характеристика етики екзистенціалізму. Особливості етики С. К'єркегора. Етика Ж.-П. Сартра. Етична доктрина М. Гайдеггера. Загальна характеристика ідей психоаналізу.

	Гуманістична етика Е. Фромма. Особливості етики Е. Фромма. Етичне вчення З.Фрейда. Етичний аспект філософії К. Юнга. Загальна характеристика етики прагматизму. Етична концепція Ч-С Пірса. Етика В. Джеймса. Загальна характеристика утилітаризму. Етика І. Бентама. Загальна характеристика марксистської етики. Етична концепція К. Марка, Ф. Енгельса. Маральний аспект спілкуванн. Милосердя Любов Толерантніст.ь Співчуття Повага Культура спілкування. Етикет. Релігійні напрями в етиці ХХ ст.
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ЕВРИСТИКА</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу загальної підготовки
<b>Рік семестр</b>	III V
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	Ознайомити із евристикою як інтегративною і методологічною дисципліною.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	головні евристичні моделі творчого мислення
<b>вміти</b>	використовувати прийоми і методи творчого мислення.
<b>Зміст дисципліни</b>	Тема 1. Поняття і предмет евристики Визначення евристики. Значення терміна «евристика». Евристика як інтегративна наука. Емпірична і теоретична евристика. Завдання евристики. Уявлення про евристику. Антична евристика. Середньовічна евристика. Евристика Нового часу. Евристика та психологія творчості. Теорія штучного інтелекту. Можливості евристики. Проблеми моделювання штучного інтелекту. Психологічні розробки евристичних прийомів і методів. Тема 2. Евристичний аналіз творчого мислення Концептуальні характеристики творчості та творчого мислення. Феномен творчості. Якісно нове і нове у часі. Об'єктивно нове і суб'єктивно нове. Творче мислення. Стили творчого мислення. Типи творчого мислення. Особливі феномени творчого мислення. Методи дослідження творчого мислення. Інтроекція. Ретроспекція. Комп'ютерна імітація процесів мислення.

Комп'ютерне моделювання проблемного середовища. Реконструкція уявлення проблемної ситуації. Дослідження окремих випадків. Технологія формування творчого мислення. Традиційне мислення. Творче мислення. Принципи формування творчого мислення.

Тема 3. Евристична модель пошуку, спрямованого на розв'язання задач і проблем

Евристична модель, спрямована на пошук. Мета пошуку. Поле пошуку. Метод пошуку. Стратегія пошуку. Евристика пошуку. Результат пошуку. Фактор випадковості. Евристична модель, націлена на розв'язання задач. Задача. Структура задачі. Стадії розв'язання задач. Стратегії розв'язання задач. Алгоритм розв'язку. Евристика розв'язку. Специфіка розв'язання навчальних задач. Навчальна задача. Види навчальних задач. Алгоритмічні та неалгоритмічні навчальні задачі. Евристична модель, скерована на розв'язання проблем. Проблема. Види проблем. Стратегії розв'язання проблем. Методи розв'язання проблем.

Тема 4. Евристична модель креативного мислення

Креатив, креативність і креативне мислення. Розуміння креативності. Інтуїтивний, новаторський, образний та навіюючий стилі креативного мислення. Форми для креативного мислення. Правильна постановки задач або проблем. Руйнування шаблонів мислення. Порушення усталених і пошук власних правил. Створення ідеї або рішення.

Тема 5. Евристична модель латерального мислення

Латеральне і вертикальне мислення. Особливості латерального і вертикального мислення. Правильність та продуктивність. Принцип доповнення. Прийоми та методи латерального мислення. Пошук альтернативних можливостей. Перегляд вихідних засновків. Відкладення завершальної оцінки. Виявлення домінуючих ідей та вирішальних факторів.

Тема 6. Евристична модель нестандартного мислення

Нестандартне мислення як процес. Співвідношення нестандартного і латерального мислення. Колова істина. Умовна істина. «Логічні бульбашки». Нестандартне мислення і творчість, дивергентне і конвергентне мислення.

Інструменти і методи нестандартного мислення. Творча пауза. Просте фокусування. Творчий виклик. Пошук

альтернатив. Каскад концепцій. Провокаційні ідеї. Перехід. Випадковий вхід. Прядіння нитки. Зріз.

Тема 7. Евристична модель паралельного мислення «Шість капелюхів» як метод паралельного мислення. Специфіка паралельного мислення. Структуроване і неструктуроване паралельне мислення. Техніка «шести капелюхів». Паралельне мислення у порівнянні зі змагальним мисленням. Мислення ТВГ. Абсолютні дефініції Сократа. Абсолютна істина Платона. Категорично визначені «логічні комірки» Аристотеля. Суперечка заради істини і паралельне мислення. «Водяна логіка» і паралельне мислення. Відмінності між «кам'яною логікою» і «водяною логікою». Контекст. Потокограма. Алгоритм побудови потокограми.

Тема 8. Евристична модель спектрального мислення

Аналітичне і спектральне мислення. Мислення прориву. Мислення повного спектру. Спектральне мислення як синтез західного і східного підходу до пошуку рішень. Аналітичне мислення як західний дослідницький підхід. Режим універсального мислення. Принципи та процес спектрального мислення. Принципи та етапи розвитку аналітичного мислення у процесі розв'язання проблем. Принципи та фази розвитку спектрального мислення.

Тема 9. Філософська евристика

Визначення філософської евристики. Філософський концепт, філософська концепція. Філософська теорія. Філософська система. Особливості філософського мислення. Методологічні одиниці філософського пізнання. Загальні принципи філософського пізнання. Евристична модель філософської рефлексії. Метод філософування. Філософський метод. Евристичні досягнення філософської рефлексії. Філософське конструювання. Специфіка отримання нового знання у філософії. Способи отримання нового знання у систематичній філософії та історії філософії. Евристична модель побудови логічних систем. Логічна система, її властивості. Формалізація. Силогістика. Символічна логіка. Формалізована мова. Металогіка. Проблема логічного моделювання евристичних аспектів мислення. Моделювання. Проблема створення евристичної логіки. Дескриптивна формалізація. Проблема виразу інтуїції при побудові формальної моделі творчого мислення. Створення філософсько-методологічних програм конкретно-наукових

	досліджень. Науково-дослідницька програма. Концептуальна наукова модель об'єкта. Системотворчість.
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самост. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ЦІННОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу загальної підготовки
<b>Рік семестр</b>	III VI
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	допомогти студентам зорієнтуватись у базових цінностях, на яких ґрунтується європейська цивілізація.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- історію становлення європейської цивілізації та її основних цінностей;</li> <li>- природу цінностей та перелік основних цінностей ЄС, що зафіксований у Лісабонській угоді та Хартії основних прав ЄС;</li> <li>- результати останніх соціологічних досліджень щодо ціннісних пріоритетів членів ЄС.</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- визначати походження тієї чи іншої європейської цінності;</li> <li>- самостійно аналізувати ціннісну ситуацію у ЄС, користуючись даними соціологічних досліджень;</li> <li>- вести конструктивний діалог з приводу ключових проблем ціннісної орієнтації Європи;</li> <li>- орієнтуватись у філософських засадах основних європейських цінностей;</li> <li>- використовувати здобуті знання для реалізації стратегічної мети України – вступу в ЄС.</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	Основні періоди історії Європи, які найбільше вплинули на формування її основних цінностей. Людська гідність як основна цінність ЄС. Ідея прав людини. Цінність свободи та її значення для становлення демократичного громадянського суспільства у Європі. Ідея справедливості та її роль у становленні європейської цивілізації. Ціннісні засади ідеї прав людини та значення поваги до людської гідності. Ідея толерантності та її значення для розвитку полікультурного середовища в ЄС та мирного

	співіснування сім'ї європейських націй. Соціально-політичні, економічні аспекти справедливості як одного із засадничих принципів взаємин у ЄС.
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ЕКОЛОГІЯ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу загальної підготовки
<b>Рік семестр</b>	III VI
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	засвоєння і формування знань про основні закономірності взаємодії людини, суспільства і природи, особливості впливу антропогенних чинників на природне середовище та його зворотну дію, методи управління процесами природокористування, у тому числі економічні.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– теоретичні основи раціонального природокористування й охорони навколишнього середовища;</li> <li>– методи проведення екологічних досліджень і організації природоохоронної діяльності;</li> <li>– методологію і методику розрахунків і збирання платежів за використання природних ресурсів, відшкодування збитків від забруднення та інших порушень стану навколишнього середовища.</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– виконувати необхідні розрахунки з оцінки соціально-економічної ефективності природоохоронної діяльності;</li> <li>– розраховувати державні збори за використання природних ресурсів, за забруднення атмосфери, водою і заховання відходів;</li> <li>– організувати екологічний менеджмент і аудит у діяльності підприємств і організацій.</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Наукові засади раціонального природокористування й охорони навколишнього середовища</p> <p>Екологізація функціонування триєдиної системи “природа – господарство – населення”. Поняття про екологічну безпеку і безпеку життєдіяльності, екологічний ризик.</p>



Сучасні наукові підходи і обґрунтування концепцій еколого-економічного збалансованого розвитку людства. Ідеї В. Вернадського про ноосферу. Концепція сталого розвитку. Концепція біотичної регуляції навколишнього середовища. Ідея коеволюційного розвитку суспільства і природи. Концепція “неотехнооптимізму”. Основні екологічні закони.

Тема 2. Регіональні екологічні проблеми України. Міжнародний досвід і співробітництво в галузі охорони навколишнього середовища і раціонального природокористування

Характеристика екологічних умов Полісся, Придніпров'я, Донбасу, Поділля, Східної України, Прикарпаття, Карпат і Закарпаття, Причорномор'я, Криму, Чорного і Азовського морів. Наслідки аварії на ЧАЕС. Шляхи виходу з екологічної кризи.

Національна і глобальна екополітика. Найліпші досягнення у вирішенні природозахисних проблем в країнах світу. Глобальні і регіональні проблеми. Міжнародна діяльність в галузі збереження біосфери і цивілізації. Види і напрями діяльності. Міжнародні інститути у сфері природоохоронної діяльності. Участь України у міжнародному співробітництві в галузі охорони навколишнього середовища.

Основні міжнародні та національні державні і громадські екологічні організації, рухи. Екологічний рух в Україні.

Тема 3. Управління природокористуванням та правовий захист навколишнього середовища

Екологічне право. Юридичні аспекти взаємодії суспільства та природи. Закони, нормативні акти України про охорону довкілля. Роль екологічного законодавства у стабілізації та покращення довкілля, охорони природи.

Державне управління в галузі охорони навколишнього середовища і природокористування: структура, основні інститути (організації), функції.

Система стандартів і норм природозахисної діяльності. Екологічне ліцензування виробничої діяльності. Екологічна паспортизація об'єктів. Екологічний менеджмент і аудит, екологічний маркетинг.

Тема 4. Екологічний моніторинг. Система екологічної інформації

Основні поняття про методи оцінки екологічного стану компонентів довкілля. Геоінформаційні системи і

	<p>екологія. Формування баз екологічних даних (галузевий і середовищний підходи). Екологічне картування. Поняття про нормативні показники забруднення. Синергічний і акумуляційний ефекти. Екологічний моніторинг (сферний, галузевий, глобальний, імпактний, фоновий, статичні і динамічні моделі).</p> <p>Тема 5. Екологічна експертиза та проблеми її організації</p> <p>Екологічна експертиза, її типи: державна, громадська, спеціальна (передпроектна, проектна та експертиза функціонуючих об'єктів). Закон про екологічну експертизу. Мета, завдання, суть, ефективність, екологічної експертизи. Проблеми її організації.</p> <p>Тема 6. Економічна та соціальна ефективність здійснення природозахисних заходів</p> <p>Поняття про розрахунки економічної ефективності природоохоронних заходів. Методи розрахування ефективності: повний і частковий економічний ефект; чистий економічний ефект; ефективність капіталовкладень; сумарні екологічні витрати; загальна абсолютна ефективність. Поняття про попередженні збитки. Оцінка соціальної ефективності. Оцінка економічної ефективності нових проектів.</p> <p>Коротка характеристика діючих методик оцінки ефективності природоохоронних заходів у різних сферах діяльності.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ФІЛОСОФІЯ МИСТЕЦТВА</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу загальної підготовки
<b>Рік семестр</b>	IV VII
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	<p>ознайомлення студентів з історією мистецтва та його видами.</p> <p>Мистецька культура та її взаємини з світоглядними орієнтаціями. Витоки мистецтва та його основні світоглядні орієнтації. Образ і символ у мистецтві. Культове мистецтво минулого і сьогодення. Наслідки секуляризації</p>

	мистецтва. Взаємини релігії та мистецтва в українській культурі. У курсі аналізується історичний розвиток світового та українського мистецтва.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	- основні закономірності філософського осмислення мистецтва; - предмет дисципліни в його історичних модифікаціях; - філософсько-теоретичні проблеми мистецтва.
<b>вміти</b>	аналізувати явища, що стосуються різних проєкцій мистецтва як цілісного об'єкта філософського розгляду: художнього мислення, художньої діяльності, художньої комунікації.
<b>Зміст дисципліни</b>	Філософія мистецтва, її предмет та значення. Етапи філософського осмислення мистецтва в історії культури. Проблема співвідношення класичних, неklasичних та постнеklasичних форм мистецтва. Проблема визначення мистецтва. Мистецтво в контексті філософських парадигм. Проблема філософського осмислення сучасного мистецтва.
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самост. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ЕРИСТИКА</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу загальної підготовки
<b>Рік семестр</b>	IV VII
<b>Мета навчальної дисципліни</b>	Ознайомити із еристикою як теорією і практикою суперечки
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	Базові моделі суперечки, підстави і принципи суперечки, стратегію і тактику суперечки.
<b>вміти</b>	Проводити логічний аналіз конфліктного діалогу, аргументації та критики, нейтралізувати прийоми впливу в суперечці.

<p><b>Зміст дисципліни</b></p>	<p>Тема 1. Поняття і предмет еристики  Еристика, її визначення та історія. Еристика як техніка і методика ведення суперечки. Риторика. Діалектика. Софістика. Неориторика. Теорія аргументації. Неформальна логіка. Еристика в античності. Еристика в добу Середньовіччя. Еристика в епоху Відродження. Еристика у Новий час. Сучасний етап розвитку еристики. Тлумачення суперечки. Учасники суперечки. Суперечка як конфліктний діалог. Дискусія. Полеміка. Диспут. Дебати. Еклектика. Софістика. Пропонент. Опонент. Аудиторія. Проблема класифікації суперечок. Суперечка заради істини. Суперечка заради переконання. Суперечка заради перемоги. Суперечка заради суперечки. Суперечка-монолог. Суперечка-діалог. Суперечка-полілог. Усна суперечка. Письмова суперечка.</p> <p>Тема 2. Базові моделі суперечки  Формально-логічна модель суперечки. Логічний, психологічний, риторичний, лінгвістичний та евристичний аспекти суперечки. Особливості створення формально-логічної моделі суперечки. Теоретико-ігрова модель суперечки. Суперечка з погляду теорії ігор. Ситуація суперечки. Гравці. Мета ігрової суперечки. Стратегія ігрової суперечки. Тактика ігрової суперечки. Хід ігрової суперечки. Виграш. Діалогіко-прагматична модель суперечки. Прагматика діалогу. Стратегія діалогу. Стратегія безконфліктного діалогу. Стратегія в режимі слабкого конфлікту. Стратегія в режимі гострого конфлікту. Тактика діалогу. Конструктивна тактика. Деструктивна тактика.</p> <p>Тема 3. Підстави і принципи суперечки  Підстави суперечки. Об'єктивні підстави суперечки. Індивідуальна структура мислення. Суб'єктивні підстави суперечки. Мотиви, стимули і цілі суперечки. Умови і норми суперечки. Умови раціональної суперечки. Норми суперечки. Норми раціональності. Норми логічності. Норми адекватності. Вимоги до суперечки. Принципи ведення суперечки та правила їх застосування. Стратегія і тактика суперечки. Головні стратегічні принципи і тактичні правила суперечки.</p> <p>Тема 4. Застосування законів логіки у суперечці  Загальна характеристика законів логіки в ситуації суперечки. Закон мислення. Закон логіки. Логічний закон. Закони традиційної логіки. Логічний закон у традиційній логіці. Головні і другорядні закони традиційної логіки. Закони сучасної логіки. Логічний</p>
--------------------------------	---

закон в сучасній логіці. Практичне значення законів логіки у суперечці. Закон тотожності та його практичне значення у суперечці. Закон несуперечності та його практичне значення у суперечці. Закон виключеного третього та його практичне значення у суперечці. Закон достатньої підстави та його практичне значення у суперечці. Закони логіки та причини нерозуміння у суперечці. Багатозначні імена. Полісемія. Омонімія. Оказіональні вирази. Ситуативні або індексні слова. Смісл загальних імен.

Тема 5. Запитання і відповіді у суперечці  
Логічна характеристика запитань і відповідей. Запитально-відповідальний комплекс. Запитувач і відповідач. Логічна структура запитання. Логічно коректне і логічно некоректне запитання. Відповідь та її характеристики. Істина і хибна відповідь. Правильна відповідь. Сильна і слабка відповідь. Неправильна відповідь. Функції запитань. Функції відповідей. Класифікація запитань і відповідей. Відкриті та закриті запитання. Загальні та часткові запитання. Вузлові та навідні запитання. Творчі та нетворчі запитання. Пряма і побічна відповідь. Повна і неповна відповідь. Короткі та великі відповіді. Релевантні та не релевантні відповіді. Методи і правила постановки запитань та побудови відповідей. Метод дедуктивної послідовності запитань і відповідей. Метод узагальнювальної індукції. Метод еnumerативної індукції. Метод елімінативної індукції. Правила формулювання запитань і відповідей.

Тема 6. Аргументація і критика у суперечці  
Аргументація, її види та техніка аналізу. Суперечка як частковий випадок аргументації. Аргументація в епістемічному плані. Аргументатор. Аудиторія аргументації. Аргументація у комунікаційному плані. Адресант. Адресат. Складники аргументації. Контекст аргументації. Функції аргументації. Види аргументації. Критика та її види. Неявна критика. Явна критика. Деструктивна критика. Конструктивна критика. Комбінована критика. Оцінка висловлювань в аргументації і критиці. Критерії оцінки тверджень. Критерії оцінки імперативів. Критерії оцінки запитань.

Тема 7. Правила і помилки в суперечці  
Правила щодо організації суперечки та типові помилки при їх порушенні. Правило свободи. Оголошення точки зору священною. Накладання табу на точку зору. Аргумент до палиці. Аргумент до жалю. Аргумент до людини. Правило логічності. Ствердження

	<p>консеквентна. Заперечення антецедента. Хибна дилема. Поспішне узагальнення. Правило тягара доведення. Перенесення тягара доведення на опонента. Усунення від тягара доведення. Правило заборони неправдивих аргументів. Хибний, брехливий і суб'єктивний аргумент. Провокаційні запитання. Правило релевантності аргументації. Патетична помилка. Аргумент до мас. Аргумент до авторитету. Аргумент до скромності. Правило завершення суперечки. Відмова від зняття точки зору. Відмова від зняття зауважень. Правила щодо процесу суперечки та типові помилки при їх порушенні. Правило обґрунтування точки зору. Нехтування точністю. Втрата точки зору. Підміна точки зору. Правило критики точки зору. Фіктивний супротивник. Правило обґрунтування аргументів. Необґрунтований аргумент. Надмірне обґрунтування. Колова аргументація. Правило подання аргументації. Зловживання неясністю.</p> <p>Тема 8. Прийоми впливу в суперечці</p> <p>Визначення маніпулювання. Вплив у суперечці. Маніпулювання у філософському розумінні. Маніпулювання у психологічному сенсі. Маніпулювання в еристиці. Маніпулятор. Об'єкт маніпуляції. Прийом впливу в суперечці. Коректні та некоректні прийоми. Передумови маніпулювання. Цивілізаційний контекст. Соціальні контексти. Міжособистісний контекст. Мотиваційний контекст. Контекст техніко-операційної діяльності. Цілі та засоби маніпулювання. Мова. Корупція мови. Новомова. Раціональне пізнання. Логічне мислення. Асоціативне мислення. Сфера почуттів. Прийоми вербального і невербального маніпулювання у суперечці. Вербальний вплив у суперечці. Невербальна комунікація у суперечці. Тактичні та психологічні прийоми маніпулювання у суперечці. Тактичні прийоми у суперечці. Психологічні прийоми впливу.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ЕСТЕТИКА</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу загальної підготовки

<b>Рік семестр</b>	III V
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	викладання курсу “Естетика” є ознайомлення студентів із головними досягненнями і тенденціями як світової, так вітчизняної естетичної думки від її витоків до сьогодення та на цій підставі формування всебічно розвиненої особистості.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	- теоретичні положення естетики; - зміст основних розділів курсу; - категоріально-понятійний апаратом сучасної естетики.
<b>вміти</b>	- використовувати отримані знання в аналізі широкого спектру проявів естетичного, зокрема творів мистецтва.
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Предмет і завдання естетики як науки. Зміст поняття “естетика”. Історична динаміка предмета естетики. Предметне поле сучасної естетики. Естетика і мистецтвознавство. Філософсько-культурологічні та методологічні засади сучасної естетики.</p> <p>Тема 2. Історія естетики Принципи і критерії періодизації естетики. Зародження естетичних уявлень. Естетичні уявлення в культурі Стародавнього Єгипту, Месопотамії, Ірану, Палестини. Естетичні елементи в культурі первісної доби. Праукраїнці про красу світу. Антична естетика. Історичні умови формування естетики рабовласницького суспільства. Соціальні та гносеологічні корені античної естетики. Ознаки античної естетики: об’єктивізм, антропоморфність. Проблема естетичного виховання. Естетика Середньовіччя. Поняття прекрасного у візантійській естетиці. Категорія світла та її зв’язок і ученням ісихазму. Колір як модифікація прекрасного. Теорія символів. Образ-символ-знак. Філософсько-естетичні засади іконописного мистецтва. Вплив естетики середньовіччя на подальший розвиток естетичної думки. Естетика доби Відродження. Соціально-історичні та філософські основи естетики Відродження. Вплив гуманістичної ідеології і формування ренесансної естетики. Категорія прекрасного в естетиці Ренесансу. Мистецтво як</p>

найдосконаліший спосіб осягнення світу.

Естетика доби раціоналізму та Просвітництва в Європі.

Естетика класицизму. Філософія раціоналізму та її вплив на формування естетичних принципів класицизму. Естетика доби Просвітництва. Філософські основи просвітницької естетики. Становлення естетики як самостійної науки. Категорія прекрасного в естетиці Просвітництва.

Німецька класична естетика.

І.Кант – основоположник німецької класичної естетики. Праця “Критика здатності судження”. Три типи задоволення: приємне, добре, прекрасне. Мистецтво як творчість через свободу. Гегель – вершина НКФ. Ототожнення з “художньою релігією”. Прекрасне – вияв загального у особливому. Відділення естетики від мистецтвознавства та філософії.

Естетика ХІХ-ХХ ст.

Естетика романтизму. Естетика натуралізму та втілення її засад у творчості Е.Золя, Г. де Мопассана, Г.Флобера, братів Гонкурів. Філософія позитивізму та естетична теорія І.Тена. Естетичні засади імпресіонізму. Естетична теорія реалізму. Естетика ХХ ст.

Українська естетика: історія та сучасність.

Естетична свідомість доби Київської Русі. Джерела дослідження. Естетичні уявлення міфологічно-язичницької доби. Прикладні і теоретичні проблеми естетики в трактуванні професорів Києво-Могилянської академії. Український неоромантизм. Український футуризм.

Тема 3. Метакатегорія “Естетичне”.

Зміст і сутність поняття “естетичного”. Генеза естетичної здатності. Символічно-образна природа естетичного. Типи символів та рівні естетичної свідомості. Евристичний потенціал естетичного. Метакатегоріальний статус поняття “естетичне”.

Тема 4. Структура естетичної свідомості та основні категорії естетики.

Поняття естетичної свідомості. Естетична потреба та її співвідношення з іншими сторонами естетичної свідомості. Розвиток естетичної потреби в онтогенезі. Естетичні почуття, оцінки, смак, ідеал. Естетичні погляди й естетична теорія як елементи естетичної свідомості.

Естетичне як метакатегорія естетики. Діалектика прекрасного і потворного. Прекрасне і величне.



	<p>Піднесене та низьке. Категорія трагічного. Комічне як засіб гармонізації буття.</p> <p>Тема 5. Естетика як метатеорія та семіологія мистецтва.</p> <p>Проблема походження мистецтва в світлі сучасної естетичної теорії. Процес автономізації мистецтва в культурі стародавнього світу. Проблема художнього відображення дійсності в естетиці Ренесансу. Традиція і новація в мистецтві. Функції мистецтва стосовно людини, суспільства, природи.</p> <p>Художній образ як категорія гносеології мистецтва. Художній образ та наукова модель. Художній образ як чуттєво-матеріальна форма презентації ідеї. Художній образ і архетип. Символічно-образна мова мистецтва.</p> <p>Тема 6. Митець як суб'єкт художньої творчості.</p> <p>Проблема творчої особистості в історії естетичної думки. сучасна естетика про психологічні риси творчої особистості. Ієрархія художнього обдарування. Талант і геній.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самост. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік

**2. Цикл професійної підготовки**  
**2.2.1. Дисципліни за вибором ВНЗ**

<b>Назва дисципліни</b>	<b>СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір ВНЗ)
<b>Рік семестр</b>	III VI
<b>Мета навчальної дисципліни</b>	розкрити сутність співвідношення людини та суспільства, що визначає предметне поле соціальної філософії та сформувати у студентів інтерес й здатність осмислювати суспільні процеси і соціальні явища на основі поглиблення набутих знань про людину і суспільство.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	основне коло питань виникнення і розвитку соціальної філософії, виокремлення її в окрему галузь філософських знань, специфіку предмету соціальної філософії та значення соціально-філософських ідей, висловлених зарубіжними і вітчизняними мислителями, зміст

	<p>основних положень про співвідношення людини і суспільства, про структуру суспільства, основні сфери суспільного життя, характер суспільних відносин, про розвиток суспільства та основні засади його функціонування, про взаємозалежність і взаємодію суспільства та особистості.</p>
<p><b>вміти</b></p>	<p>аналізувати тексти філософських творів та уривків праць українських та зарубіжних мислителів стосовно виокремлення соціально-філософських ідей та пояснювати їх значення для соціального пізнання, давати визначення основних категорій соціальної філософії, розкривати вузлові питання виникнення, функціонування та розвитку суспільства, взаємозв'язку основних сфер суспільного життя, самостійно формулювати й висловлювати думки щодо дискусійних питань співвідношення людини і суспільства та складних суперечливих соціальних процесів, аргументовано захищати власну думку та толерантно відноситись до поглядів інших авторів, критично переосмислювати набуті знання та спрямовувати їх на духовне збагачення своєї особистості, на гуманізацію суспільних відносин.</p>
<p><b>Зміст дисципліни</b></p>	<p>Тема 1. Соціальна філософія: предмет, функції, проблеми.</p> <p>Онтологічний, гносеологічний, аксіологічний аспекти соціального пізнання. Об'єкт, предмет, основні категорії соціальної філософії. Функції соціальної філософії та її місце в системі філософських і гуманітарних наук. Соціально-філософська проблематика та структура курсу “Соціальна філософія”.</p> <p>Тема 2. Генеза соціальної філософської думки від давніх часів до середини XIX ст.</p> <p>Проблема періодизації історії соціальної філософії. Початки соціально-філософської думки та зміна парадигми її розвитку. Проблема суспільства і людини у німецькій класичній філософії.</p> <p>Тема 3. Соціальна філософія в другій половині XIX – початку XX ст. Конституювання соціальної філософії в XIX ст. як окремої галузі філософських знань. Соціально-філософське учення О. Конта та теорія суспільства Г. Спенсера. Основні напрями розвитку соціальної філософії в XX ст. Множинність сучасних соціально-філософських учень та проблема їх систематизації.</p> <p>Тема 4. Соціально-філософська думка України.</p> <p>Витоки соціально-філософської думки України. Соціально-філософські ідеї Г. Сковороди. Українські мислителі XIX ст. про людину, суспільство та засади</p>

суспільного життя. Соціально-філософська концепція І. Франка. Соціальна філософія в Україні ХХ – поч. ХХІ ст.

Змістовий модуль 2: Соціально-філософський аналіз людини і суспільства

Тема 5. Людина як об'єкт соціально-філософського аналізу.

Природа та життя як передумови людського буття. Концепції походження людини. Людина як біосоціальна та духовна істота. Сутність людини та проблема її визначення. Людина як суб'єкт суспільно-історичної діяльності.

Тема 6. Суспільство – фундаментальна категорія соціальної філософії.

Основні концепції суспільства. Поняття суспільства та проблема його визначення. Суспільство як соціальна реальність. Соціальність та спосіб його існування. Соціальні закони та їх специфіка.

Тема 7. Суспільство як соціальна система та основи її самоорганізації.

Суперечливість системи “людина – суспільство”. Практично-предметна діяльність як спосіб буття людини та суспільства. Суспільне виробництво як цілісний процес. Праця – основа саморозвитку людини та самоорганізації суспільства.

Тема 8. Структура суспільства.

Базисні компоненти суспільства як соціальної системи. 2. Суспільні відносини та їх типи. Суб'єкти суспільних відносин. Системно-структурні зв'язки основних сфер суспільного життя.

Тема 9. Суспільне життя та його основні сфери.

Функціонування суспільства як системи. Суспільне життя та проблема визначення поняття “сфера суспільного життя”. Основні сфери суспільного життя Матеріальна та економічна сфери. Соціальна та політична сфери. Духовна сфера суспільства та її особливості.

Тема 10. Розвиток суспільства.

Поняття соціального процесу та суспільного розвитку. Типи соціальних процесів. Джерела та рушійні сили розвитку суспільства. Суспільний прогрес і проблема його критеріїв.

Тема 11. Природна основа суспільства: внутрішній і зовнішній аспекти.

Природні початки первинних елементів суспільства. Природне в основних сферах суспільства. Суперечливість взаємодії суспільства і природи.

Тема 12. Особистість і суспільство у аксіологічному

	<p>вимірі.</p> <p>Особистість як суб'єкт суспільної діяльності та розвитку суспільства. Типи особистостей. Поняття цінності. Види і типи цінностей. Роль цінностей в житті суспільства та особистості і проблема формування та зміни ціннісних орієнтацій у сучасному українському суспільстві.</p> <p>Тема 13. Суспільство і людство: культурологічний, цивілізаційний та глобалізаційний аспекти. Соціально-філософський аналіз культури та її сутності. Цивілізація та цивілізаційні засади функціонування та розвитку суспільства. Глобалізація сучасного світу та шляхи розв'язання глобальних проблем людства. Проблема майбутнього людства та соціальне прогнозування.</p>
<b>Тривалість</b>	180 год. (30 год. лекційних, 36 год. семінарських, 114 год. самост. роботи)
<b>Форма контролю</b>	екзамен
<b>Назва дисципліни</b>	<b>СПЕЦІАЛЬНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір ВНЗ)
<b>Рік семестр</b>	I I
<b>Мета навчальної дисципліни</b>	підвищити рівень світоглядної і гуманітарної підготовки студентів шляхом оволодіння знаннями щодо сутності та змісту основних спеціальних соціологічних теорій, їх місця та ролі у розвитку системи соціологічного знання.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- особливості виникнення та розвитку соціологічних теорій середнього рівня;</li> <li>- основні підходи щодо класифікації соціологічних теорій середнього рівня;</li> <li>- теоретико-методологічні засади окремих спеціальних соціологічних теорій (соціології політики, культури, релігії, сім'ї, освіти, праці, управління тощо);</li> <li>- особливості перебігу соціальних процесів та управління соціальними механізмами в межах досліджуваних процесів у галузі конкретних спеціальних соціологічних теорій;</li> <li>- методологічні і методичні підходи до організації соціологічних досліджень визначені специфікою досліджуваних сфер соціального життя.</li> </ul>

<b>вміти</b>	- розкрити сутність основних понять та категорій спеціальних соціологічних теорій; - застосовувати наукові методи до розгляду соціальних процесів та механізмів, що визначають сучасні спеціальні соціологічні теорії; - розмежувати окремі напрямки вивчення суспільних явищ та процесів, що диференціюють соціологічне знання.
<b>Зміст дисципліни</b>	Тема 1. Структура і рівні соціологічного знання. Тема 2. Теорії соціальних інститутів. Тема 3. Теорії соціальних спільнот. Тема 4. Теорії соціальних процесів.
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	Екзамен

### 2.2.2. Дисципліни вільного вибору студента

<b>Назва дисципліни</b>	<b>СОЦІОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	I IV
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	основні поняття, категорії соціології особистості, сутність основних теорій, концепцій цієї дисципліни.
<b>вміти</b>	- розрізняти особливості соціології особистості; - розкрити сутність провідних вчень; - адекватно інтерпретувати відповідні дані соціологічних досліджень.
<b>Зміст дисципліни</b>	Тема 1. Особистість як об'єкт вивчення у «Соціології особистості» Предмет, завдання, зв'язок з іншими дисциплінами «Соціології особистості». Особистість: сутність, співвідношення понять «людина-індивід-індивідуальність-особистість». Людина як суб'єкт і об'єкт соціальних взаємин. Соціологічні концепції особистості: «дзеркального «я», соціальної настанови, «концепції соціального характеру»,

	<p>інтегрального синтезу, марксистська.</p> <p>Тема 2. Соціологічна структура особистості. Нормативний і функціональний підходи до аналізу соціологічної структури особистості. Соціальні статус, роль, спрямованість як елементи соціологічної структури особистості.</p> <p>Тема 3. Шляхи взаємодії особистості і суспільства Механізми: 1 - соціологізації особистості і 2 – саморозвитку і зміни соціальної системи. Соціально-історична типологія особистості (за Є.Головахою). Завдання гармонізації взаємин людини і суспільства. Якість життя сучасних людини і суспільства: соціологічний аналіз</p> <p>Тема 4. Соціологія гендеру Соціологія маскулінності і фемінності: логіка розвитку і специфіка предметного поля, проблеми гендерної дискримінації. Основні теоретичні підходи: біологічний, психоаналітичний, етнографічний. Соціологічні концепції: а) теорія статевих ролей; б) соціально-конструктивістський підхід; в) постструктуралістський підхід.</p> <p>Тема 5. Життєві стратегії особистості Поняття стилю та способу життя. Історія виникнення поняття “стиль життя”. Ставлення до життя та його основні типи (оптимізм і скептицизм, практичний і споглядальний). Актуальний та потенційний життєвий успіх. Поняття життєвої стратегії. Життєві стратегії особистості у суспільстві, що трансформується.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самост. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>СОЦІОЛОГІЯ МОЛОДІ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	II IV
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	сформувати знання про стан і основні проблеми молоді і молодіжних організацій в Україні, вивчити концептуальні особливості, поняття і категорії цієї спеціальної соціологічної теорії, показати задачі і функції соціології молоді і молодіжних організацій в організації соціальної роботи з цією особливою демографічною групою суспільства.

<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- об'єкт, предмет і функції соціології молоді і молодіжних організацій, її основні поняття та категорії;</li> <li>- соціальний портрет молодої людини, стан молоді і молодіжних організацій в Україні;</li> <li>- сутність та принципи формування державної молодіжної політики, шляхи розв'язання молодіжних проблем;</li> <li>- соціальні проблеми духовного розвитку, професійної підготовки та економічної активності молоді;</li> <li>- стан і діяльність молодіжних організацій в Україні.</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- користуватися методологією та методикою соціальних досліджень у молодіжному середовищі;</li> <li>- використовувати результати соціологічного аналізу в організації соціальної роботи з молоддю.</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Соціологія молоді як спеціальна соціологічна теорія</p> <p>Основні підходи до визначення поняття „молодь”. Проблема визначення поняття „вікові межі молоді”. Особливості молоді як соціально-демографічної групи. Місце і роль молоді в суспільстві як об'єкта і суб'єкта соціальних перетворень. Проблеми молоді. Молодь як об'єкт вивчення суспільних та гуманітарних наук. Соціологія молоді і молодіжних організацій, її об'єкт, предмет, задачі та функції.</p> <p>Тема 2. Портрет сучасної молодої людини в Україні в соціології</p> <p>Питання економічної захищеності молоді: економічні пріоритети; безробіття; шанси знайти роботу; засоби сприяння зайнятості; відкриття власної справи. Проблеми духовного життя і соціального захисту: отримання якісної освіти; охорона здоров'я; дозвілля; доступ до інформації. Громадська активність і правова культура: ставлення до політики в цілому і до молодіжної політики в Україні; політична і громадська активність молоді; рівень правової культури.</p> <p>Тема 3. Сутність та принципи формування державної молодіжної політики</p> <p>Причини та умови, що викликають необхідність проведення державою цілеспрямованої та обґрунтованої політики в питаннях молоді. Особливості, труднощі та умови формування молодіжної політики. Суб'єкти формування та реалізації державної молодіжної політики, форми її здійснення. Основні функції державної молодіжної політики. Структурні ланки державної</p>

молодіжної політики. Основні концепції державної молодіжної політики та їх характеристика.

Тема 4. Освітня та професійна підготовка молоді  
Роль та значення освіти у розвитку молодої людини, формуванні особистості. Навчання та виховання як діалектично взаємозв'язаний та взаємозалежний процес соціалізації молоді. Соціальні проблеми професійної підготовки молоді. Система методів професійної орієнтації молоді. Професійне самовизначення молоді.

Тема 5. Соціальні проблеми праці та забезпечення зайнятості молоді  
Праця і її значення в житті молоді. Економічна активність молоді: сучасний стан і тенденції розвитку. Соціальні проблеми забезпечення зайнятості і зменшення безробіття серед молоді. Роль і місце соціології молоді в реалізації наряду „Молодість і зайнятість”.

Тема 6. Соціальні проблеми духовного розвитку молоді  
Поняття „духовність” людини. Духовність як інтегральний показник соціалізації особистості, формування її моральних цінностей і життєвої позиції. Особливості культурних запитів молоді та шляхи їх задоволення. Проблеми ставлення громадянина, виховання національного самоусвідомлення, політичної культури молоді.

Тема 7. Ціннісні орієнтації та потреби сучасної молоді  
Сутність, особливості виявлення та формування ціннісних орієнтацій і системи цінностей молоді. Потреби молоді як основний стимул діяльності по саморозвитку і самовдосконаленню. Роль цінностей і ціннісних орієнтацій в здійсненні життєвих планів молоді.

Тема 8. Молодіжні організації в Україні: соціологічний аналіз  
Сутність, характер і особливості діяльності молодіжних організацій в Україні. Роль і функції молодіжних організацій. Характеристика форм і методів діяльності формальних молодіжних організацій. Специфіка функціонування і вплив на молодь неформальних молодіжних організацій.

Тема 9. Соціологічні дослідження соціальних проблем молоді та молодіжних організацій  
Арсенал методів соціологічних досліджень соціальних проблем та соціалізації молоді. Типи досліджень молодіжної проблематики. Характеристика соціологічних досліджень в залежності від стратегічного плану: описові разові, моніторингові, лонгітюдні, оперативні



	(швидкісні).
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік

<b>Назва дисципліни</b>	<b>МЕТОДИ АНАЛІЗУ ТА КОМП'ЮТЕРНОЇ ОБРОБКИ СОЦІОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	IV VIII
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	ознайомлення студентів з пакетами обробки соціологічних даних, можливостями використання сучасного програмного забезпечення в соціологічному дослідженні.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- позитивні та негативні властивості різноманітних пакетів обробки соціологічних даних, зокрема, пакетів OCA та SPSS;</li> <li>- можливості пакетів OCA та SPSS, правила роботи з ними;</li> <li>- засоби первинної та вторинної комп'ютерної обробки соціологічної інформації;</li> <li>- можливості застосування сучасних інформаційних технологій в соціологічному дослідженні.</li> </ul>
<b>вміти</b>	застосувати комп'ютерні інструменти статистичної обробки в ході аналізу.
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Специфіка представлення, зберігання й обробки даних у пакетах OCA й SPSS</p> <p>Тема 2. Розрахунок і аналіз одномірних розподілів у пакетах OCA й SPSS.</p> <p>Тема 3. Фільтри.</p> <p>Тема 4. Множинні відповіді: робота з номінальними ознаками із сумісними альтернативами в SPSS</p> <p>Тема 5. Створення нових змінних в пакетах OCA та SPSS</p> <p>Тема 6. Побудова двовимірних розподілів у пакетах OCA та SPSS та їх кореляційний аналіз.</p> <p>Тема 7. Процедури статистичного висновку в SPSS: статистичне оцінювання та статистична перевірка гіпотез.</p> <p>Тема 8. Аналіз розходжень. Обчислення статистичної</p>

	<p>значимості розходжень у пакеті OCA.</p> <p>Тема 9. Аналіз розходжень. Обчислення статистичної значимості розходжень у пакеті SPSS: t-тести.</p> <p>Тема 10. Аналіз розходжень. Обчислення статистичної значимості розходжень у пакеті SPSS: дисперсійний аналіз.</p> <p>Тема 11. Аналіз розходжень. Обчислення статистичної значимості розходжень у пакеті SPSS: непараметричні тести.</p> <p>Тема 12. Аналіз розходжень у пакеті SPSS: обчислення статистичної значимості розходжень для номінальних шкал.</p> <p>Тема 13. Реалізація факторного аналізу в пакетах OCA й SPSS.</p> <p>Тема 14. Методи реалізації кластерного аналізу в пакеті SPSS.</p> <p>Тема 15. Регресійний аналіз.</p> <p>Тема 16. Агрегування даних в пакеті SPSS.</p> <p>Тема 17. Аналіз «не відповідей» в пакеті SPSS.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (20 год. лекційних, 36 год. семінарських, 124 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ФІЛОСОФІЯ ІСТОРІЇ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	IV VI
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	набуття студентами цілісних, філософських знань про соціокультурний розвиток людства, особливості та закономірності виміру буття людини. Осмислення даних питань має стати своєрідним каркасом філософського знання, оскільки без загального бачення цього процесу неможливим стає й системне усвідомлення окремих виявів історії та культури.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	- зміст понять і категорій філософії історії (історія, філософія історії, міфологічний світогляд, релігійний світогляд, філософський світогляд, теорія історичного пізнання, історіософія, методологія історії, історичний коловорот, циклізм, лінійність, полілінійність історії, ідеалістична філософія історії, матеріалістична філософія

	<p>історії, історичний монізм, історичний плюралізм, формаційний підхід, цивілізаційний підхід, детермінізм, натуралізм, історизм, суб`єктивний спірітуалізм, провіденціалізм, хіліазм, історичний матеріалізм, закони розвитку суспільства, суспільно-економічна формація, холізм, прогрес, регрес, стохастизм, субстанційна філософія історії, «критична» філософія історії, культура, цивілізація тощо);</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- основні етапи розвитку філософії історії;</li> <li>- мати уявлення про головні проблеми філософії історії й теоретико-методологічні підходи до вивчення минулого;</li> <li>- зміст концепцій найбільш помітних представників історіософської думки;</li> <li>- місце та роль особистості в історії.</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- порівнювати та класифікувати згадані концепції відносно напрямків (лінійний, циклічний, полілінійний тощо);</li> <li>- аналізувати та коментувати історичні, філософські тексти, написані в різний час та з різних теоретичних позицій.</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Предмет філософії історії. Особливості історичного пізнання. Історична реальність як об`єкт філософії історії. Предмет філософії історії як один з вимірів означеного об`єкта. Філософія історії як онтологія історії (історіософія). Філософія історії як теорія історичного пізнання. Філософія історії як методологія історії. Методи філософії історії: формаційний та цивілізаційний, ідеалістичний та матеріалістичний підходи до історії, детермінізм та стохастизм, принципи лінійності, циклічності, полілінійності, історичний монізм, історичний дуалізм, історичний плюралізм. Функції філософії історії: світоглядна, методологічна, прогностична, аксіологічна, пояснювальна. Основні типи історичної свідомості. Міфологія як хронологічно перша форма осмислення історичної дійсності. Особливості міфологічного осягнення історичного процесу: загальнолюдські та етнічні. Особливості релігійного осягнення історії. Співвідношення міфологічного, релігійного та філософського осягнення історії.</p> <p>Тема 2. Становлення філософії історії (від давнини до Нового часу). Початки історичної свідомості у народів Стародавнього Сходу. Філософсько-історичні ідеї у філософії Стародавніх Індії та Китаю. Історичний коловорот у філософії історії Сіма Цяня. Антична філософія історії: «природний історизм». Історичний коловорот у філософії історії Полібія. Особливості</p>

середньовічної філософії історії. Філософія історії Аврелія Августина: співвідношення свободи і необхідності в історії. Історіософія Іоахіма Флорського. Ренесансно-гуманістичні погляди на історію. Історіософія Ібн Халдуна. Філософсько-історичні ідеї Ніколо Макіавеллі. Принцип макіавеллізму в історії. Регресистська інтерпретація історичного процесу Мішелем Монтенем. Особливості філософії історії Нового часу. Соціальні утопії Томаса Мора, Томазо Кампанелли та Френсіса Бекона. Філософія історії Джамбаттіста Віко. Концепція історичного розвитку Томаса Гобса. Просвітницькі ідеї філософії Джона Локка. Історіософія Давіда Юма. Просвітництво: суспільний контекст століття «розуму» та «свободи». Прогресизм просвітницької філософії історії. Про залежність суспільної історії від природи у філософії історії Шарля Луї Монтеск'є. Філософсько-історичні ідеї Жана Жака Руссо. Впровадження поняття «філософія історії» і його розуміння Франсуа-Марі Аруе Вольтером. Історичний фаталізм Дені Дідро. Філософсько-історичні ідеї Анрі Робера Тюрго. Система філософії історії Жана Антуана Ніколя Кондорсе. Філософія історії Клода Анрі де Рувруа Сен-Сімона. Просвітницька концепція історичного поступу Огюста Конта. Заперечення Едмундом Берком могутності людського розуму у визначенні напрямку історичного розвитку.

Тема 3. Німецька класична філософія історії. Особливості німецької класичної філософії історії. Філософія історії Йогана Готфріда Гердера. Прогресистське тлумачення історії Іммануїлом Кантом. Роль антагонізмів в історії. Філософсько-історичні ідеї Йогана Фіхте. Історія як здійснення принципу свободи. Фрідріх Шеллінг: історія як єдність свободи та необхідності. Філософія історії Георга Гегеля.

Тема 4. Філософія історії другої половини XIX – початку XX ст. та її критицизм. Особливості некласичної філософії історії. Теорія історичного процесу Карла Маркса: формаційний підхід. Позитивістський еволюціонізм та неоеволюціонізм. Історичний еволюціонізм Герберта Спенсера. Теорія ноосфери Володимира Вернадського. Християнський еволюціонізм Тейяра д'Шардена. Історіософія українського романтизму (Микола Костомаров, Тарас Шевченко). Взаємини еліти і маси на етапі націотворення: український історіософський досвід кінця XIX – першої чверті XX ст. Концепція історично прогресу форм суспільного устрою Михайла Драгоманова. Філософія історії Івана Франка. В'ячеслав Липинський як

філософ історії. Історіософські погляди Михайла Грушевського. Осмислення історії у «філософії символічних форм» Ернста Кассіра. Відмінності природничого та історичного мислення в неокантіанстві Вільгельма Віндельбанда. Методологія історичного пізнання Генріха Ріккєрта. «Ідея історії» Робіна Коллінгвуда. Філософсько-історичні ідеї Артура Шопенгауера. Філософія історії Фрідріха Ніцше. Психоаналітичне розуміння культурно-історичного процесу (Зігмунд Фройд, Карл Юнг, Еріх Фромм). Герменевтика Вільгельма Дільтея як методологія розуміння історії. Онтологія історії Мартіна Хайдегера. Екзистенційне трактування історичного процесу (Жан Поль Сартр, Альбер Камю). Людиноцентризм історії та історичний синтез на основі проблеми школи «Аналів». Російська релігійна історіософія кінця ХІХ – першої половини ХХ століття (Володимир Соловйов, Сергій Булгаков, Лев Карсавін, Микола Бердяєв, Микола Лосський). Історіософські ідеї Макса Вебера. Антиісторизм Карла Поппера.

Тема 5. Постнекласична філософія історії: цивілізаційний підхід. Цивілізаційний підхід до історії. Поняття культура і цивілізація. Вчення Миколи Данилевського про культурно-історичні типи. Морфологія історії Освальда Шпенглера. Філософія історії Арнольда Тойнбі. Філософія історії Хосе Ортеги-І-Гассета. Культурно-історична концепція Пітіріма Сорокіна. Принцип альтруїзму в історії. Карл Ясперс про єдність людства та сенс історії.

Тема 6. Сучасна філософія історії. Постмодерністська критика історицистської раціональності. Філософія історії неомарксизму. Історіософські ідеї у філософському структуралізмі. Клод Леві-Стросс про специфіку соціокультурних змін. Концепція «третьої хвилі» Олівія Тоффлера. Концепція «конфлікту цивілізацій» Семюела Хантінгтона. Філософсько-історичне осмислення проблеми кінця історії. Концепція «кінця історії» Френсіса Фукуями. Особливості філософії історії постмодерну. Історична танатологія Жана Бодрийяра. Філософія історії Жилья Дельоза та Фелікса Гваттарі. «Археологія знання» Мішеля Фуко.

Тема 7. Динаміка соціокультурного процесу. Історія як поняття історичної науки і як філософська категорія. Єдність сутності та розмаїття явищ в історії. Проблема співвідношення загального, особливого та індивідуального, глобального й регіонального (локального), центру та периферії, класичних і некласичних форм, віковичного та плінного в історичному процесі. Особливості

взаємозв'язку спільнот і суспільств різного та одного історичного типу. Проблема єдності та цілісності історичного процесу. Історичний монізм та історичний плюралізм. Проблема періодизації історії. Історія як єдиний геоцентричний (християнство, Георг Гегель, Володимир Соловйов, Лев Карсавін) чи природно-історичний (Карл Маркс, Фрідріх Енгельс, марксизм) процес та історія як множина автономних утворень – етносів, суспільств, культур, цивілізацій (Джамбатіста Віко, Йоган Гердер, Микола Данилевський, Освальд Шпенглер, Арнольд Тойнбі, Семюел Хантінгтон). Співвідношення формаційного та цивілізаційного підходів до осмислення історичного процесу. Лінійна модель історії. Циклічна модель історії. Проблема полілінійності та цивілізаційної визначеності культурно-історичного процесу. Поняття джерел та рушійних сил історії. Духовні та матеріальні, об'єктивні та суб'єктивні фактори історії. Поняття суб'єкт історії: людина, історичні спільноти, цивілізації. Антропосоціогенез як двоєдиний процес виникнення людини і суспільства. Індивідуальне та соціальне в історії. Роль особистості в історії: ідеалістичний та матеріалістичний підхід. Діалектика об'єктивних умов та індивідуальних особливостей у діяльності видатної історичної особистості. Історична необхідність як умова формування видатної особистості. Людина як основа і рушій історії, міра її самореалізованості та мета. Культ особи, вождизм: передумови та соціальні наслідки. Суспільство як суб'єкт історії. Історичні типи спільнот. Відмінність і зв'язок між поняттями роду, племені, народу і нації. Нація як суб'єкт історичного розвитку. Основні теорії походження і розвитку нації. Національні рухи та їх вплив на розвиток суспільства. Роль народних мас і класів в історії. Ідея народу як активно діючої та вищої моральної сили в історичних діяннях. Суб'єкт історії у марксистській філософії. Поняття «цивілізація»: генеза і динаміка змісту. Цивілізації та їх місце в історії. Свобода і відповідальність суб'єкта історії. Історичні закони як інваріантне начало всесвітньо-історичного процесу, зумовлює його єдність та багатоманітність форм їх вияву. Фаталізм. Волонтаризм. Поняття долі в античній філософії. Принцип провіденціалізму в історії. Постановка питання про свободу волі у християнській історіософії. Філософія доби Відродження: нове бачення місця та ролі людини, її можливостей у визначенні своєї долі. Духовно моральні якості видатної особистості в умовах суспільних трансформацій. Творча особистість як рушійна сила історії.

	<p>Географічний детермінізм. Екологічний детермінізм. Демографічний детермінізм. Економічний детермінізм. Технологічний детермінізм.</p> <p>Тема 8. Сенс історії. Філософсько-світоглядний зміст проблеми сенсу історії. Тлумачення сенсу історії у класичній філософії історії. Некласичне розуміння сенсу історичного процесу. Релігійна інтерпретація сенсу історії. Прогресивський підхід до сенсу історії. Проблема суспільного прогресу та його критеріїв. Історичний детермінізм і телеологія в історії. Постановка питання про свободу волі у християнській історіософії. Філософія доби Відродження: нове бачення місця та ролі людини, її можливостей у визначенні своєї долі. Просвітництво: людина як дійсна основа історії, її міра та предмет. Бердяєв: прорив історії у понад-історію. Булгаков. «Основні проблеми теорії прогресу». Осмислення історії у «Філософії символічних форм» Кассіра. «Витоки» і «мета» історії в релігійному екзистенціалізмі. Ясперс про єдність людства та сенс історії. Хайдеггер: трагічна постава історії. Сучасний неотомізм про кінцеву мету людського суспільства. Проблема співвідношення добра і зла в історії. Цінності історії та цінності людського існування. Основні парадигми філософії історії: натуралізм, суб'єктивний спірітуалізм, провіденціалізм, історичний матеріалізм, історичний дуалізм, стохастизм.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самост. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ЕКОЛОГІЧНА СОЦІОЛОГІЯ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	IV VIII
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	формування у студентів уявлень наслідки світової екологічної кризи, її впливу на сучасне суспільство, його майбутнє, а також про можливі моделі створення соціальних програм на її подолання.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	предмет, основні завдання та функції екологічної соціології; основні прояви екологічної кризи, зокрема, її причини та перспективи; соціальні концепції, що

	спрямовані на подолання екологічної кризи; закономірності формування та функціонування суспільних відносин в умовах екологічного занепаду.
<b>вміти</b>	розкрити сутність екологічної кризи сьогодення та її впливу на ментальність суспільства; аналізувати прояви і наслідки екологічної кризи в різних країнах; розуміти зміст та спрямованість соціальних процесів у контексті екологічної кризи; проаналізувати діяльність Римського клубу у вирішенні проблем екологічної соціології; застосувати отримані знання для соціологічного аналізу екологічної кризи в Україні; належно орієнтуватись у першоджерелах.
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Дисциплінарне становлення екологічної соціології.</p> <p>Екологічна криза: міф чи реальність. Визначення поняття екологічної кризи. Екологічна криза як глобальне явище. Складність виокремлення екологічної соціології як окремої дисципліни. Предмет екологічної соціології. Створення перших періодичних видань із дослідженням проблематики екологічної соціології. Особливості створення комітету «Навколишнє середовище і суспільство» та його вплив на розгляд екологічної проблематики у контексті соціології. Інституціоналізація екологічної соціології як навчальної дисципліни. Міждисциплінарне значення екологічної соціології. Функції екологічної соціології у структурі загальної соціології. Основні завдання та проблемне поле екологічної соціології.</p> <p>Тема 2. Передумови, джерела та проблеми розвитку екологічної соціології</p> <p>Основні етапи розвитку екологічної соціології. «Радикально екологічна» складова екологічної соціології. Співвідношення понять «соціальна екологія» та «екологічна соціологія». Основні ідеї представників екологічної соціології 60-х — початку 70-х років, зокрема, Д.Моррісона, Д.Філда, Р.Беджа, С.Альберта та В. Ендрюса. Соціологія ресурсів як перше джерело дисциплінарного становлення екологічної соціології. Соціологічний аналіз ресурсозалежних спільнот як друге джерело сучасної екологічної соціології. Традиційні дослідження суспільних рухів як важливе джерело екологічної соціології. Особливості формування руху на захист навколишнього середовища після святкування в США Дня Землі 1970 р. Вплив книги «Соціальна поведінка, природні ресурси та довкілля», що була присвячена дослідженню соціальних рухів та колективної</p>



поведінки у контексті екологічної кризи, на становлення екологічної соціології. Основні підходи до розуміння інвайронменталізму. Інвайронменталізм як загальнотеоретична і світоглядна орієнтація, в центрі якої знаходиться взаємодія суспільства та соціальних утворень. Розмежування інвайронменталізму та екологізму.

Тема 3. Визначення та структура екологічної соціології

Труднощі у визначенні поняття екологічної соціології та її співвідношення із соціальною екологією, екологією соціології чи інвайронментальною соціологією. Соціальна екологія і принцип соціологічного конструктивізму. Екологічна соціологія як соціальна та соціологічна наука. Взаємозв'язки між суспільством і природою як об'єкт соціальної екології. Головні закони і закономірності взаємодії у соціоекосистемі як предмет екологічної соціології. Інвайронментальна соціологія як галузева соціологія, що вивчає взаємовідносини людини із навколишнім середовищем.

Структурне співвідношення соціальної екології, соціології екологічних проблем та екологічної соціології. Три парадигми відносин в історії розвитку цивілізації «людина – природа – суспільство». Екологічна соціологія Р. Данлепа та У Кеттона. Потреба у «зміщенні парадигм» за умов сучасної екологічної кризи. Концепція А. Шнайберга про взаємопов'язаність екологічної кризи та посилення соціального опору та соціальних рухів. Структура екологічної соціології: екологічна свідомість, екологічна культура, суспільно-екологічні дії. Шляхи підвищення екологічної культури суспільства.

Тема 4. Соціологічний аналіз екологічних проблем

Соціологічний аналіз екологічних проблем: основні тенденції. Характеристика суспільної практики і соціальних явищ, що мають екологічний вимір та екологічне значення. Визначення поведінкових та інституційних моделей, які є екологічними за своїм змістом та здійснюються у процесі свідомої екологічної діяльності. Уникнення загрози «надмірної екологізації» поглядів на соціальну реальність. Соціальна активність у сфері екології, як реакція на екологічні проблеми. Розвиток та становлення екологічних рухів. Динаміка розвитку природних ресурсів або біологічної системи. Активізація рухів навколо глобальних екологічних змін. Історичний розвиток екологічної свідомості у взаємозв'язку із становленням рухів на захист

природного середовища

#### Тема 5. Соціальні екологічні рухи

Загальнотеоретичні підходи до соціологічного вивчення соціальних рухів. Соціальні рухи у протистоянні формальним організаціям. Соціальні рухи як регулятивний фактор суспільства. Визначення соціальних рухів за твердженням американського соціолога Е. Гідденса. Соціальні рухи «колективна спроба реалізувати загальні інтереси або як досягнення загальної мети шляхом колективної дії поза межами існуючих інститутів». Теорії соціальної дії та теорія колективної поведінки Н.Смелзера. Теорія самореферентних соціальних систем Н.Лумана. Теорія комунікативної дії Ю.Хабермаса. Метод «соціологічної інтервенції» А.Турена.

Соціологічний аналіз створення природоохоронними рухами національних парків та заповідних територій. Можливості та перспективи створення екологічної політики, спрямованої на економічні, соціальні та культурні зміни у суспільстві. Консервативні та утилітаристські переконання представників соціальних екологічних рухів. Перехід від консерватизму до екологізму: причини та особливості. Екологічний рух як один з найвпливовіших рухів XX-XIX століть: соціологічний аналіз. Оптимісти та екопесимісти у контексті прогнозування розвитку екологічної загрози. Модель екологічного дискурсу на засадах теорії комунікативної дії Ю. Габермаса та екологічної комунікації Н.Лумана. Міжнародні договори і угоди щодо охорони довкілля.

#### Тема 6. Екологічна криза та її вплив на суспільство

Визначення екологічної кризи. Переосмисленням світогляду в природничих науках як наслідок онтологічної кризи людства. Екологічні кризи та екологічна катастрофа. Основні критерії для вирізнення екологічної кризи. Екологічні кризи антропогенного походження. Соціальна критеризація у окресленні соціального виміру екологічної кризи. Основні напрямки трактування сутності екології.

Вплив урбанізації на екосистеми. Масова міграція та природний приріст населення взаємозв'язку із наростанням екологічної загрози. Вплив міста, безпосередньо або опосередковано, на видозміну комплексу периферійних (приміських) екосистем. В. Вернадський як фундатор вчення про ноосферу. Ноосфера В.Вернадського як нова соціально-природна

	<p>реальністю, своєрідний теоретичним конструкт, в якому органічно зливається суспільство і природа. Вчення про ноосферу та соціально-екологічне знання. Соціально-природна цілісність як нова парадигма наукових пошуків.</p> <p>Тема 7. Ідеї та діяльність Римського клубу.</p> <p>Римський клуб у вирішенні соціально-екологічної проблематики. Спрямування на майбутнє як основа методологічних прагнень нової науки. Коротка характеристика Римського клубу як міжнародну неполітичну організацію, яка заснована у 1968 р. Метод «соціальної метеорології» (виявлення закономірних тенденцій розвитку людської цивілізації). Світоглядні позиції першого президента Римського клубу А. Печчеї. Програма А. Печчеї на реалізацію шести провідних цілей людства. «Зовнішні межі» людства у ставленні до навколишнього середовища. Фізичні та психологічні можливості людини як «внутрішні межі». Захист та збереження соціокультурних надбань як ключові аспекти людського прогресу та самовираження. Проблема створення світової моделі об'єднання міжнародних зусиль у вирішенні глобальних проблем сучасності. Соціологічний аналіз ідеї А. Печчеї про створення всеохоплюючого єдиного глобального планування людського розселення на планеті. Обґрунтування твердження представників Римського клубу, що головним для процвітання людства у майбутньому є відродження людського духу.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ ІНТЕРВ'ЮЕРА</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	II III
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	ознайомити з таким видом соціологічної роботи, як соціологічне інтерв'ю, особливостями його проведення, організацією роботи служб інтерв'юерів та специфікою їхньої діяльності.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен

<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- основні терміни та поняття курсу;</li> <li>- принципи підбору та формування груп інтерв'юерів;</li> <li>- технологію проведення різних видів опитування;</li> <li>- місце та роль інтерв'юера в опитуванні;</li> <li>- соціально-психологічні особливості проведення опитування.</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- складати вступний текст для встановлення первинного контакту з респондентом;</li> <li>- складати завдання для квотного опитування;</li> <li>- формувати список потенційних респондентів;</li> <li>- розробляти маршрут для відбору потенційних респондентів.</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1: Соціологічне інтерв'ю як вид соціологічного опитування</p> <p>Поняття та особливості соціологічного інтерв'ю як методу. Основні елементи інтерв'ю. Поняття ситуації інтерв'ю. Види інтерв'ю (за технікою та процедурою проведення, за типом респондентів). Особливості формалізованого та неформалізованого інтерв'ю. Спрямоване та непрямоване інтерв'ю. Варіанти застосування соціологічного інтерв'ю. Взаємодія інтерв'ю з іншими видами соціологічного дослідження.</p> <p>Тема 2: Місце інтерв'юера в соціологічному опитуванні</p> <p>Основні „діючі” особи під час інтерв'ю. Інтерв'юер та вимоги до нього (соціально-демографічні, особистісні, професійні). Етико-правові засади роботи інтерв'юера. Вимоги до зовнішнього вигляду.</p> <p>Тема 3. Практика інтерв'юера</p> <p>Створення груп інтерв'юерів та організація їхньої роботи. Структура мережі інтерв'юерів. Місце супервайзера та бригадира в організації та проведенні дослідження. Процес рекрутування інтерв'юерів та їх підготовка (тренінги, інструктажі, практичне навчання та робота над помилками). Поради для інтерв'юера. Вибір респондентів. Способи формування вибіркової сукупності для проведення інтерв'ю за місцем проживання: ймовірнісний (випадковий) (лотерейний (випадкових чисел), кроковий) та цільовий (невипадковий). Складання маршруту, відбір будинку, під'їзду, поверху, квартири. Вибір респондента.</p> <p>Тема 4. Специфіка проведення різних видів опитування</p> <p>Умови проведення інтерв'ю. Встановлення первинного контакту. Причини заміни респондента. Умови, за яких проведення інтерв'ю неможливе чи неприпустиме. Проблема відмов та недосяжності респондента. Оптимальний час і місце проведення</p>

	<p>інтерв'ю. Непорозуміння між інтерв'юером та респондентом. Некоректні ситуації під час інтерв'ю. Загальні та ситуативні прийоми ведення інтерв'ю. Методика і техніка проведення різних видів опитування (анкетне, вуличне, телефонне, екзит-пол, пуш-пол, опитування з використанням технічних засобів).</p> <p>Тема 5. Звітність та контроль за роботою інтерв'юера Звітна документація (маршрутний лист, творчий звіт інтерв'юера, оформлення відрядження та звіт). Оплата праці інтерв'юера. Види контролю за роботою інтерв'юера (самоконтроль, внутрішній контроль (який проводить субпідрядник) і зовнішній, який проводиться замовником або інший субпідрядником, незалежним від виконувача польового етапу.). Проблема професійного вигорання та деформації інтерв'юера.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (18 год. лекційних, 18 год. семінарських, 54 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>СУЧАСНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	II IV
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	поглибити знання студентів про стан розвитку сучасної соціологічної теорії, ознайомити їх із актуальними тенденціями розвитку соціології, представити перспективи розвитку сучасного соціологічного теоретизування.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Основні принципові положення провідних течій сучасної соціологічної теорії</li> <li>- Специфіку цих течій в соціології та їх основних представників</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- визначати пізнавальний потенціал сучасних соціологічних теорій в дослідницькій практиці;</li> <li>- оцінювати евристичні можливості сучасних соціологічних теорій в пізнанні соціальних явищ і процесів;</li> <li>- здійснювати самотійно аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність;</li> <li>- здійснювати реферування наукових джерел</li> </ul>

	(державною та іноземною мовами), обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки.
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Різновиди неомарксистської теорії Неомарксистські теорії (Г. Лукач, А. Грамші, Ю.Габермас). Неомарксистська економічна соціологія. Монопольний капітал. Пол Беран та Пол Сузі. Фордизм та постфордизм. Історично орієнтований марксизм (Іммануїл Валлерштайн). Постмарксистська теорія. Аналітичний марксизм (Джон Елстер, Джон Ремер). Емпіричний марксизм (Ерік Райт). Постмодерністська марксистська теорія (Ернесто Лаклау, Шанталь Муффе). Роналд Аронсон «Після марксизму».</p> <p>Тема 2. Теорія систем Теорія Волтера Баклі. Загальна теорія систем Нікласа Лумана (1927-1998). Соціологія знання Н.Лумана. Символічний інтеракціонізм. Джордж Мід («Розум, самість, суспільство»). Концепція дзеркального «Я» Чарльза Кулі. І.Гофман.</p> <p>Тема 3. Етнометодологія (Г.Гарфінкель). Теорії позитивістської орієнтації Теорія обміну. Постулати Дж. Хоманса. Теорія обміну Пітера Блау та Річарда Емерсона. Мережева теорія. Теорія раціонального вибору (Джеймс Коулман).</p> <p>Тема 4. Теорія фемінізму Сучасна теорія фемінізму. Основні теоретичні проблеми. Соціологічні теорії гендеру. Макросоціальні та мікросоціальні теорії гендеру. Різновиди сучасної теорії фемінізму. Фемінізм та постмодернізм. Феміністична соціологічна теорія. Феміністична теорія знання.</p> <p>Тема 5. Інтеграційні теорії макро- та мікропозицій в соціології Інтеграція макро- та мікропозицій. Інтегрована соціологічна парадигма Джорджа Рітцера. Багатомірна соціологія Джефрі Александера. Суб'єктивні рівні аналізу (Норберт Уайлі). «Радикальна соціологія» Рендалла Коллінза. Фігураційна соціологія Норберта Еліаса. Структураційна теорія Етні Гідденса. Теорія П'єра Бурдьє. Теорія «колонізації життєвого світу» Ю.Габермаса.</p> <p>Тема 6. Постсучасна соціальна теорія Новітні теорії сучасності. Класичні теоретики сучасності. Макдональдизація, глобалізація/американізація. Інформаціоналізм і мережеве суспільство. Структуралізм, постструктуралізм і виникнення постмодерністської соціальної теорії. Структуралізм. Антропологічний</p>

	структуралізм (Клод Леві-Стросс). Структурний марксизм. Постструктуралізм. Мішель Фуко. Постмодерністська соціальна теорія. Поміrkована постмодерністська соціальна теорія (Фредрік Джеймсон). Радикальна постмодерністська соціальна теорія (Жан Бодрійяр). Критика і постпостмодерністська теорія.
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>СОЦІОЛОГІЯ ПОВСЯКДЕННОСТІ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	II III
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	познайомити студентів із теоретичними та прикладними дослідженнями феномену повсякденного з позицій і під кутом зору соціології; визначити і сформуvати у студентів розуміння специфіки соціологічного дослідження повсякденності.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	основні принципів положення соціологічних теорій повсякденності; специфіку цих теорій, особливості концептуального та методологічного апарату, їх основних представників; що собою являють культурні норми у дзеркалі повсякденної свідомості і як вони сприймаються крізь призму знання про людину; можливості та особливості застосування соціологічних методів та тактик дослідження повсякденних практик.
<b>вміти</b>	застосовувати ці теоретичні знання у практиці дослідження феноменів повсякденності; використовувати можливості різних теоретичних проектів у вивченні і аналізі механізмів підтримки соціального порядку у повсякденних практиках; працювати з бібліографією та першоджерелами, аналізувати, узагальнювати, робити порівняльну характеристику теоретичних ідей та принципів, використовувати набуті знання з курсу при вивченні соціологічних та інших суспільних дисциплін.
<b>Зміст дисципліни</b>	Тема 1. Повсякденність у світлі соціологічного інтересу до неї Підходи дослідження повсякденності. Визначення терміну повсякденність. Повсякденність як емпіричне

життя. Повсякденність як стандартизований, нормований зріз життя. Різноманіття повсякденного досвіду. Фундаментальні риси та суперечності повсякденного досвіду.

Статус поняття повсякденності в соціологічній науці. Природа та структура повсякденності. Методологічні та концептуальні засади дослідження повсякденності з позицій соціології.

Тема 2. Феноменологічна соціологія А.Шюца

Початки феноменологічної соціології. А. Шюц. Особливості повсякденного знання і мислення. Повсякденне мислення як система конструйованих типів. Поняття „життєвого світу” в концепції А.Шюца. Співвідношення понять „повсякденність” та „життєвий світ” у феноменологічній соціології. Структура повсякденного мислення. Інтерсуб’єктивний характер повсякденного знання. Соціальне походження і соціальний розподіл знання. Структура соціального світу та його типізація в конструктах повсякденного мислення. Типи дій і типи особистості.

Тема 3. Соціологія знання П. Бергера та Т. Лукмана: механізми формування повсякденного знання

Гуманістична соціологія П. Бергера і Т.Лукмана. Основні проблеми соціології знання П.Бергера та Т.Лукмана. Основи знання повсякденного життя. Реальність повсякденного життя. Соціальна взаємодія у повсякденному житті. Мова і знання у повсякденному житті. Суспільство як об’єктивна реальність. Поняття “реіфікація”, “екстерналізація”, “об’єктивізація” й “інтерналізація”. Релігія і міф, філософія і наука як основні символічні стратегії легітимації соціального порядку. Суспільство як суб’єктивна реальність. Типізація щоденних дій – інституціоналізація, реіфікація та рольовий аналіз. Соціалізація, інтернаціоналізація, ідентичність.

Тема 4. Етнометодологія Г. Гарфінкеля та драматургічна соціологія

І.Гофмана

Етнометодологія як дослідження способів конструювання соціального світу у повсякденності. Основні завдання соціології з позицій етнометодології Г.Гарфінкеля. Експерименти Г.Гарфінкеля, поняття “індексності” та “коментарі”. Практичний вимір феноменологічної соціології. „Провокаційна стратегія” вивчення щоденного життя. Документальний метод інтерпретації. Базисні правила. Фонові очікування і припущення. Соціальні навички, правила, інтерпретації.



	<p>Драматургічна концепція соціальної взаємодії І.Гофмана в роботі „Представлення себе у повсякденному житті”. Основні поняття фрейм-аналізу та перспективи його впровадження в дослідження повсякденності.</p> <p>Тема 5. Дослідження поза повсякденного Лакуни позаповсякденного. Сутність і визначення позаповсякденного. Пригода, свято та досвід віртуальності як позаповсякденні практики. Модальності сюжетоутворення як основа досвіду пригоди. Специфіка досвіду пригоди: нереальність реального. Свято і пригода: порівняльний аналіз. Суперечливість досвіду свята.</p> <p>Тема 6. Досвід віртуального як поза повсякденне Гра, мистецтво і комп’ютерний світ як досвід віртуальності. Визначення віртуальності. Співвідношення віртуальності та повсякденності. Особливості досвіду гри. Особливості художнього досвіду. Комп’ютерні технології як досвід позаповсякденного.</p> <p>Тема 7. Соціологічні дослідження буденних практик Особливості соціологічного дослідження буденних практик. Соціологічні методи дослідження буденних практик. Особливості застосування якісної методології в дослідженні буденних практик. Тактики якісних досліджень: дослідження випадку (case study), етнографічні дослідження, історичні дослідження, історія родини, історія життя людини. Методи і джерела інформації в якісних дослідженнях: спостереження, аналіз особистісних документів, візуальні документи, групова дискусія (метод фокус-груп) та особисте інтерв’ю.</p> <p>Тематичне різноманіття досліджень буденних практик: дослідження гігієнічних практик, приватних речей (на прикладі білизни), особистих документів (на прикладі сімейних альбомів та віртуальних блогів), оформлення інтер’єрів, дослідження комунікативних практик повсякденності) на прикладі гумору та пліток) .</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (18 год. лекційних, 18 год. семінарських, 54 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>СОЦІОЛОГІЯ ТУРИЗМУ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)

Рік семестр	II III
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	сформувати в студентів уявлення про бачення явища масового туризму сучасною соціологією, окреслити зміст найважливіших концепцій соціології туризму, визначити позитивні та негативні чинники впливу туризму на суспільство та окремі спільноти.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ключові категорії соціології туризму;</li> <li>- зміст найважливіших соціологічних підходів до явища масового туризму;</li> <li>- підстави класифікації туристів;</li> </ul> фактори, які сприяли появі масового туризму.
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- оцінювати позитивний та негативний соціальний вплив розвитку масового туризму;</li> <li>- ідентифікувати соціологічний підхід до туризму у його відмінностях від антропологічного, географічного, економічного тощо;</li> <li>- визначати соціальні фактори розвитку туризму;</li> <li>- оцінювати туристичну привабливість та туристичний потенціал локацій з точки зору соціологічного знання.</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Соціологія туризму як галузь соціології. Доцільність соціологічного дослідження туризму. Статус соціології туризму. Макросоціологічне та мікросоціологічне тлумачення об'єкта та предмета соціології туризму. Ключові поняття соціології туризму. «Туризм», «туристична діяльність», «туристична група», «туристична організація». Суб'єкти туризму.</p> <p>Тема 2. Підходи до визначення понять «туризм» і «турист».</p> <p>Критерії соціологічної інтерпретації туризму. Дефініція та класифікація туристів. Класифікація Е.Коена. Виміри змістовного опису поняття «туризм». «Мандрівник», «відвідувач», «екскурсант», «турист». Класифікація С.Плога. Фактори появи масового туризму як соціального явища. Технічні, політичні, психологічні, економічні, соціальні фактори.</p> <p>Тема 3. Соціологічні концепції туризму. Різноманітність підходів до туризму. Антропологія туризму. Географія туризму. Економіка та менеджмент туризму. Статистика туризму. Психологія туризму. Соціологія туризму. Найважливіші представники соціології туризму. Внесок Вальтера Гунцікера. Соціологія туризму Деніела Бурстіна. Поняття псевдо-події. Диференціація туриста та мандрівника. Критика</p>

	<p>концепції Д.Бурстіна Діном МакКеннеллом. Поняття «театралізована (інсценізована) справжність». Ідеї Нельсона Граберна та Еріка. Подорож як священнодійство.</p> <p>Тема 4. Концепція «туристичного погляду» Дж.Уррі. Концепція стадіальності паломництва Віктора Тернера та її вплив на Дж.Уррі. Поняття лімінальності. Особливості туристичного погляду. Характеристики туризму як соціальної практики. Класифікації туристичного погляду та типів туризму за Дж.Уррі. Соціальні практики управління туристичним поглядом.</p> <p>Тема 5. Соціальний вплив туризму. Особливості вивчення соціального впливу туризму. Методологічні труднощі вивчення впливу туризму. Економічні, соціальні та екологічні наслідки розвитку туризму. Негативний вплив туризму.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>СОЦІАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	II IV
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	одержання теоретичних знань про сутність соціальних технологій, у області соціального управління та розвиток навиків та вмінь вирішення широкого кола проблем у соціальній роботі.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	методику та технології соціального прогнозування і проектування.
<b>вміти</b>	використовувати одержані знання у реальних проектах, вирішувати актуальні соціальні проблеми, використовувати методи соціальної статистики.
<b>Зміст дисципліни</b>	Провідні пізнавальні орієнтації в соціології: специфіка наукової, гуманітарної та технологічної орієнтацій. Базові компоненти і інструменти соціологічного пізнання: соціологічна теорія, методи, емпіричні соціологічні дослідження, соціальні технології. Соціальні технології та соціально-технологічна діяльність як засоби підвищення ефективності взаємодій індивідуальних та

	<p>колективних суб'єктів та гуманізації суспільного життя. Практична спрямованість соціально-технологічної діяльності: соціальні явища, соціальні процеси та соціальні взаємодії як об'єкти технологізації. Специфіка соціально-технологічної діяльності в економічній, політичній та соціокультурній сферах суспільного життя. Соціологія як професія. Сучасні міжнародні та вітчизняні професійні організації соціологів: їх класифікація та завдання. Особливості професійної діяльності соціолога-дослідника, соціолога-педагога. Можливості професійного вибору соціолога як соціального технолога: особливості праці соціолога-маркетолога, політтехнолога, менеджера з організації соціальних комунізацій, зв'язків з громадськістю, ЗМІ та ін. Соціальні технології: специфіка та суспільне призначення. Поняття «соціальна технологія» та його пізнавальний потенціал. Проблема типологізації соціальних технологій: традиційні та інноваційні соціальні технології. Місце та роль соціальних технологій у системі соціологічного знання. Специфіка пізнавальних та практичних функцій соціальних технологій. Характеристика ризиків соціально-технологічної діяльності. Традиційні соціальні технології та їх суспільне значення в практиках повсякденного життя людей. Особливості історичного досвіду розробки соціально-технологічних проєктів соціальних перетворень та гуманізації суспільного життя від античності до ХХ ст. Інноваційні соціальні технології ХХ століття: концептуальні засади формування, розвитку та напрямки інституціоналізації в основних сферах суспільного життя.</p>
<b>Тривалість</b>	180 год. (24 год. лекційних, 36 год. семінарських, 120 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>PR-ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІОЛОГА</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	II IV
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	сформувати у студентів фахові знання про сутність та природу зв'язків з громадськістю, їхню роль у суспільно-політичному процесі, виробити навички самостійного планування PR-кампаній.

<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- суть та принципи ПР-діяльності;</li> <li>- права та обов'язки ПР-фахівців;</li> <li>- особливості та методи роботи із громадськістю;</li> <li>- різновиди ПР-заходів</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- організовувати роботу ПР-служби;</li> <li>- розробляти ПР-тексти;</li> <li>- створювати інформаційну базу;</li> <li>- працювати із журналістами.</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. ПР: поняття, місце у комунікаційних системах. Аналіз визначень „паблік рилейшнз”. ПР у системі маркетингових комунікацій. Структура моделі ПР-комунікації: відправник, повідомлення, кодування/декодування, перешкоди, зворотній зв'язок.</p> <p>Тема 2. Теоретичні засади ПР. Теорія дифузії і “ієрархія впливу”. Теорія гри. Колесо Бернштейна. Моделі ПР.</p> <p>Тема 3. ПР-служба та фірма. Форми ПР-діяльності. Функціональна спрямованість діяльності та структура ПР-служби. Обов'язки ПР-працівників.</p> <p>Тема 4. Роль ПР у формуванні громадської думки. Громадська думка. Характеристика громадської думки. Формування і дослідження громадської думки.</p> <p>Тема 5. Організація ПР-комунікацій. Визначення цільової аудиторії. Зовнішні та внутрішні аудиторії. Поняття: „лідери думок”; групи інтересів; економічне (бізнес) та фінансове співтовариство; політичне, соціально-культурне, клерикальне, професійне середовище. Засоби ПР.</p> <p>Тема 6. Визначення стратегії ПР-кампанії, розробка програми та плану. Головні етапи стратегічного планування. Прогнозування та його методи. Управління цілями. Елементи ПР-плану.</p> <p>Тема 7. Форми подачі інформаційно-новинних матеріалів: тексти та матеріали. Вербальні та невербальні ПР-тексти. Структура та особливості ПР-текстів. Матеріали для преси.</p> <p>Тема 8. Організація роботи з мас-медіа. Планування роботи зі ЗМІ. Завдання ПР-відділу. Банк даних з мас-медіа. Аналіз публічного резонансу ЗМІ. Оцінка ефективності ПР-кампанії. Аудит преси. Моніторинг ЗМІ. Опитування. Фокус-групи.</p>
<b>Тривалість</b>	180 год. (24 год. лекційних, 36 год. семінарських, 120 год. самост. роботи)

<b>Назва дисципліни</b>	<b>ІСТОРІЯ ЕМПІРИЧНОЇ СОЦІОЛОГІЇ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	III V
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	навчити студентів навичок самостійного соціологічного мислення в процесі аналізу логіки організації та методології емпіричних досліджень представників різних соціологічних шкіл та напрямків. Необхідно звертати увагу, як на специфіку авторської позиції, так і на її зв'язок із загальними тенденціями розвитку теоретичної та емпіричної соціології.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- основні причини та етапи виникнення та розвитку емпіричних досліджень в Західній Європі та США;</li> <li>- зміст особливостей методики та техніки основних соціологічних досліджень;</li> <li>- про роль результатів емпіричних досліджень в історії світової соціології;</li> <li>- основних представників соціологічної науки та основні напрями та школи емпіричної соціології.</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- вміти аналізувати методологічні, методичні та організаційно-технічні процедури значущих для розвитку соціології емпіричних досліджень;</li> <li>- бачити взаємозв'язок розвитку теоретичної та емпіричної соціології;</li> <li>- розуміти теоретичну та практичну значущість засвоєння навчального курсу;</li> <li>- володіти категоріальним апаратом;</li> <li>- встановлювати зв'язок дисципліни з іншими дисциплінами гуманітарного та суспільного-політичного блоку;</li> <li>- працювати з навчальною та науковою літературою.</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Школи емпіричної соціології як предмет вивчення</p> <p>Потреба виникнення емпіричної соціології. Об'єкт та предмет вивчення емпіричної соціології. Емпірична соціологія та емпіричні дослідження.</p> <p>Тема 2. Джерела емпіричної соціології в Франції</p> <p>Соціальні дослідження Л.Віллерме, А.Парана-Дюшатле, А.Геррі. Соціально-антропологічні дослідження Адольфа Кетле. Вивчення сім'ї Ф. Ле Пле. Обґрунтування теоретичної та емпіричної соціології О.Контом.</p>

Тема 3. Емпіричні дослідження в школі соціологізму  
Е.Дюркгейм – автор теоретично зорієнтованого емпіричного дослідження. Емпіричні дослідження Марселя Мосса. Соціологічний підхід Моріса Хальбвакса.

Тема 4. Класичні емпіричні дослідження у Франції після Другої світової війни.  
Інституціоналізація емпіричної соціології. Індустріальна соціологія Алена Турена. Емпіричні дослідження соціальних наслідків автоматизації П'єра Навіля. Емпірико-теоретичне дослідження бюрократизму Мішеля Крозьє.

Тема 5. Витоки емпіричної соціології в Англії.  
„Політична арифметика” в Англії (Дж.Граунт, В.Петті). Соціально-статистичні дослідження в першій пол. ХІХ ст. (Мальтус, Дж.Сінклер, Д.Кей-Шаттлуорт). Обґрунтування теоретичної та емпіричної соціології Дж.Ст.Міллем. Еволюціонізм Г.Спенсера.

Тема 6. Масові соціальні дослідження.  
Масові соціальні дослідження Чарльза Бута. Дослідження бідності Сібома Раунтрі. Випадкова вибірка в соціологічних дослідженнях (Артур Баулі).

Тема 7. Емпіричні соціологічні дослідження в Англії після ДСВ.  
Інституціоналізація емпіричної соціології. Теоретико-емпіричне дослідження соціальної мобільності (Девід Гласе). Соціотехнічний підхід до дослідження організацій (Ерік Тріст).

Тема 8. Витоки емпіричної соціології в Німеччині.  
Державознавство як джерело походження емпіричних досліджень в Німеччині (Г.Конрінг, Г.Ахенваль, А.Бюшинг, А.Шлецер). Статистичні дослідження (Р.Вірхов, Е.Енгель, В.Лексіс).

Тема 9. Становлення традиції емпірико-теоретичних досліджень.  
Місце емпіричних досліджень в К.Маркса та марксизмі. М.Вебер як методолог теоретико-емпіричних досліджень. Емпірична соціологія як соціографія (Ф.Тьонніс). Соціографія класів (Теодор Гейгер).

Тема 10. Інституціоналізація емпіричної соціології в післявоєнній Німеччині.  
Проблематизація соціологічних досліджень. Дослідження безробіття та професійної невідповідності молоді (Гельмут Шельскі). Генріх Попітц: дослідження праці та техніки.

Тема 11. Особливості американської емпіричної

	соціології. „Науковий менеджмент” Фрідеріка Уінслоу Тейлора. Чиказька школа в соціології (А. Смолл, У. Томас, Ф. Знанецький, Е. Гіддінгс, Ч. Кулі; Р. Парк, Е. Берджесс; У. Огборн, С. Стауффер, Е. Шилз; Г. Блумер, М. Яновиц та ін.). Гарвардська школа соціології. Колумбійська школа соціології (Я. Морено, П.Лазарсфельд).
<b>Тривалість</b>	180 год. (24 год. лекційних, 36 год. семінарських, 120 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ВІЗУАЛЬНА СОЦІОЛОГІЯ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	III V
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	з'ясування поля досліджень візуальної соціології як однієї з галузевих соціологій, характеристика основних напрямів досліджень, розширення знань щодо методології та розвиток навичок аналітичної інтерпретації візуальних матеріалів.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- теоретичні основи та основні поняття візуальної соціології;</li> <li>- основні напрями досліджень сучасної візуальної соціології;</li> <li>- відмінні риси теоретико-методологічних підходів до аналізу візуальної інформації, використовуваної в соціологічному дослідженні;</li> <li>- основні підходи до візуалізації соціальної реальності та її елементів;</li> <li>- можливості та обмеження соціологічного аналізу візуальної інформації.</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- коректно використовувати візуальні засоби для аналізу соціальних явищ;</li> <li>- аналізувати теоретичні джерела, співставляти різноманітні підходи до соціологічного аналізу візуальних репрезентацій соціальної реальності;</li> <li>- самостійно формулювати тему емпіричного дослідження в рамках сфери досліджень візуальної соціології;</li> <li>- проводити дослідження соціальних явищ і процесів на</li> </ul>



	візуальному матеріалі, з метою визначення особливостей репрезентації соціальних феноменів в сучасному суспільстві.
<b>Зміст дисципліни</b>	Тема 1. Історія становлення та теоретико-методологічні основи візуальної соціології. Тема 2. Особливості візуального аналізу міського середовища. Тема 3. Основні принципи роботи фотографа та методи аналізу фотографічного матеріалу. Тема 4. Візуальні дослідження кіно- та відеоматеріалів.
<b>Тривалість</b>	90 год. (24 год. лекційних, 36 год. семінарських, 120 год. самост. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ГЛИБИННЕ ІНТЕРВ'Ю: ТЕОРІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	III VI
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	ознайомити студентів із специфікою методу глибинного інтерв'ю, навчити застосовувати його в соціологічному дослідженні
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	- пізнавальні можливості та специфіку глибинного інтерв'ю; - основні прийоми методу; - специфіку застосування глибинного інтерв'ю; - схему проведення інтерв'ю; - основні способи перевірки надійності результатів, отриманих цим методом.
<b>вміти</b>	- обґрунтувати застосування методу глибинного інтерв'ю у соціологічному дослідженні, - провести якісний аналіз текстів, - провести індивідуальне глибинне інтерв'ю з інтерпретацією отриманих результатів, - перевірити надійність отриманих результатів.
<b>Зміст дисципліни</b>	Дерево методів інтерв'ю: типи, вибірка, організація, гайд, проведення, розшифровка інтерв'ю. Наративні інтерв'ю, напівструктуровані інтерв'ю, лейтмотивні інтерв'ю, фокусовані інтерв'ю та вільна бесіда. Типи респондентів. Проблема викривлення інформації. Прийоми глибинних інтерв'ю. Методи контролю за темою. Типові помилки інтерв'юерів. Глибинні інтерв'ю як метод отримання

	даних у процесі якісного дослідження. Умови і сфера застосування глибинних інтерв'ю. Поняття топік-гайда глибинного інтерв'ю. Основні методи і техніки глибинних інтерв'ю. Особливості використання проєктивних технік у глибинних інтерв'ю. Вимоги до роботи модератора. Вимоги до вибірки у глибинних інтерв'ю. Етапи підготовки та реалізації проєкту.
<b>Тривалість</b>	180 год. (24 год. лекційних, 36 год. семінарських, 120 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>СОЦІОЛОГІЯ СУСПІЛЬНИХ РУХІВ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	III VI
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	формування знання про предмет, структуру, історію, понятійний апарат, основні теоретичні напрямки та дослідницькі методи соціології суспільних рухів.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- зміст основних категорій соціології суспільних рухів;</li> <li>- характеристику основних теоретичних парадигм, що розкривають зміст поняття суспільний рух;</li> <li>- зміст типології, структури, механізми зовнішньої та внутрішньої динаміки суспільних рухів;</li> <li>- зміст концепції дослідження суспільних рухів в контексті трансформації пострадянського простору.</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- аналізувати суспільні рухи, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності;</li> <li>- визначати типологію суспільних рухів; визначати та описувати фрейми досліджуваних суспільних рухів;</li> <li>- встановлювати співвідношення між поняттями суспільний рух, організація, соціальна група;</li> <li>- аналізувати зміни структури та функцій сучасних суспільних рухів;</li> <li>- орієнтуватися в особливостях емпіричного дослідження суспільних рухів.</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	Тема 1. Суспільні рухи як колективні суб'єкти соціальної динаміки Суспільні рухи як об'єднання великої кількості людей, мобілізованих для підтримки або опору культурним та соціальним змінам. Теоретична інтерпретація сутності

суспільних рухів. Ознаки суспільних рухів. Принципи класифікації суспільних рухів. Механізми утворення, функціонування, структурної організації, форм діяльності. Соціокультурні чинники сприяючі виникненню та розвитку суспільних рухів. Зовнішня (ідеологічний, реформаторський, реорганізаційний потенціал) та внутрішня динаміка суспільних рухів.

Тема 2. Основні парадигми дослідження суспільних рухів  
Теоретико-методологічні напрямки дослідження суспільних рухів в західній соціології. Соціологія суспільних рухів – становлення нового напрямку досліджень. Визначення предметної сфери досліджень – протестна мобілізація як цикл протесту, окремі форми протесту, вузли мобілізації (окремі рухи – цикл, участь, ідеологія, організаційні форми, репертуар колективних дій). Колективна поведінка та соціальні рухи. Мобілізація колективної дії. Теорія мобілізації ресурсів. Нові суспільні рухи та проблеми соціальної ідентичності.

Тема 3. Парадигма колективної поведінки та теорія мобілізації ресурсів

Соціально-психологічний підхід. Теорії масового суспільства, колективної поведінки, відносної депривації. Символічний інтеракціонізм Г. Блумера, Р.Тернера, Дж. Кілліана, структурний функціоналізм Н. Смелзера, теорії масового суспільства В. Корнгаузера, Е.Фрома. Поняття масової поведінки. Елементарні форми колективної поведінки. Механізми елементарної колективної поведінки. Натовп, маса, громадскість. Загальні та специфічні суспільні рухи. Організаційний підхід. Організаційна структура суспільних рухів, результативність рухів, тактика, мобілізаційні можливості організації. Внутрішня динаміка суспільних рухів. Репертуар колективної дії. Стратегічна діяльність щодо рекрутування учасників. Суспільні рухи та організації. Ресурси руху – організаційна інфраструктура, розвинутість формальних та неформальних комунікативних мереж. Раціональність дій руху.

Тема 4. Парадигма ідентичності

Соціокультурний підхід. Нові суспільні рухи. Нові протиріччя – конфлікти між цінностями у сфері культурного виробництва, соціальної інтеграції та соціалізації. Виникнення суб'єкта колективної дії суспільного руху. Колективна ідентичність як процес соціального конструювання системи дії. Характер ідентичності за А. Мелучі. Альтернативні соціальні рухи.

	<p>Загальна характеристика, виникнення, становлення антиглобалістського руху. Ідеологічні програми та форми боротьби антиглобалістів. Ідентифікація рухів. Зміна структури та функцій суспільних рухів в сучасному суспільстві. Трансграничні суспільні рухи в умовах глобалізації. Полісуб'єктність суспільних рухів.</p> <p>Тема 5. Суспільні рухи та інститути громадянського суспільства</p> <p>Інституціональний вимір громадянського суспільства. Поняття структури політичних можливостей та її елементи. Політико-інституційний контекст становлення громадянських протестних рухів. Організаційні, соціокультурні, політичні, інституційні чинники колективної протестної дії. «Низові громадянські ініціативи» як ресурс суспільних рухів. Соціальний капітал лідерів «демократичного стилю».</p> <p>Тема 6. Рухи в умовах сучасного суспільства</p> <p>Екологічний рух – основа колективної ідентифікації та нової системи цінностей. Екологічний рух, як тип соціальної організації громадянського суспільства. Розвиток екосоціології, подвійна локально-глобальна та професійно – громадянська сутність екологічного руху. Екологічний рух в Україні. Молодіжна екологічна ініціатива як ресурс екологічного руху в Україні. Теоретичні засади вивчення молодіжного руху. Молодіжний радикалізм, вибух молодіжних рухів в Європі та США у 1960-х роках. Теорії молодіжного протесту. Особливості прояву субкультури молодіжних рухів. Сутність понять «молодь», «молодіжна культура», «сучасні молодіжні практики», «стилі життя», «сучасні молодіжні субкультури. Формування нових соціальних акторів під впливом культурної індустрії, комерціалізації, поширення американського способу життя. Специфіка студентського молодіжного руху. Тенденції розвитку студентського молодіжного руху. Теоретичні основи молодіжного громадянського активізму. Особливості емпіричного дослідження молодіжних рухів.</p>
<b>Тривалість</b>	180 год. (24 год. лекційних, 36 год. семінарських, 120 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>СОЦІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МЕРКЕТИНГУ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)

<b>Рік семестр</b>	IV VII
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	ознайомити студентів з соціологічними аспектами маркетингу, інтегрувати попереднє знання з методики та техніки проведення соціологічних досліджень в практику маркетингових досліджень.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	- ключові поняття курсу; - сутність та специфіку організації і проведення маркетингових досліджень; - технологію дослідження.
<b>вміти</b>	- застосовувати в практичній діяльності знання та навички маркетингового аналізу; - реалізувати самостійні маркетингові проекти.
<b>Зміст дисципліни</b>	Тема 1. Вступ в маркетингові дослідження Сутність маркетингових досліджень: класифікація та роль. Мета і функції МД. Типи та суб'єкти проведення маркетингових досліджень. Етика маркетингових досліджень. Виявлення проблеми та підходу до проведення маркетингового дослідження. Перспективи маркетингового дослідження в майбутньому. Тема 2. Розробка плану дослідження План МД. Пошуковий та підсумковий плани МД. Пошукові МД (вторинна інформація та якісні дослідження). Дескриптивні МД: опитування та спостереження. Причинно-наслідкові МД: експеримент. Вимірювання та шкалювання. Розробка анкети та форм для запису результатів спостереження. Вибірка: планування, визначення обсягу. Тема 3. Збір, підготовка та аналіз даних Підготовка та робота персоналу в „полі”. Підготовка даних до аналізу. Варіантивний ряд, таблиці збіжності ознак та перевірка гіпотез. Дисперсійний та коваріаційний аналіз. Кореляція та регресія. Дискримінантний, факторний та кластерний аналізи. Багатомірне шкалювання і сумісний аналіз. Тема 4. Звіт про результати МД. Міжнародні та етичні норми МД Підготовка звіту про результати МД та його презентація. Міжнародні МД: структура, методи опитування, вимірювання та шкалювання, переклад анкети, етика МД. Важливість етики в МД. Прийняття моральних рішень при проведенні МД.
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)

<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>СОЦІАЛЬНЕ ПРОЕКТУВАННЯ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	IV VII
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	ознайомити студентів з теоретичними основами соціального проектування, їх основними принципами, типологією, теоретико-методологічними основами розробки, а також розглянути практичний досвід застосування на прикладах конкретних соціальних груп у різних сферах життя.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	-систему основних понять і категорій, принципів організації проектної діяльності, види проектів, сучасні моделі та технології проектування, моніторингу, оцінки та управління проектами, технологію розробки соціальної програми.
<b>вміти</b>	Розробляти й застосовувати на практиці соціальні проекти; здійснювати моніторинг і оцінювання стану проекту, програми, що реалізуються виявляти готовність брати участь у розробці та реалізації соціального проекту, розвитку соціальних ініціатив.
<b>Зміст дисципліни</b>	Теоретико-методичні засади соціального проектування Сучасні підходи до соціального проектування Технологія розробки соціального проекту Текстове оформлення соціального проекту Реалізація соціального проекту Моніторинг та оцінка соціальних проектів Характеристика процесу управління проектом
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самост. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)

<b>Рік семестр</b>	IV VIII
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	формування уявлення про соціальну роль міграції в розвитку людського співтовариства, теоретико-методологічні основи спеціальної соціологічної теорії – соціології міграції, навчити їх користуватися методами і технікою соціологічних досліджень при вивченні міграційних процесів.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	- основні методологічні підходи до аналізу міграційних процесів, а також основні тенденції сучасних міграцій; - особливості міграційних процесів в сучасній Україні;
<b>вміти</b>	застосовувати отримані знання для аналізу міграційних процесів та експертизи міграційного законодавства.
<b>Зміст дисципліни</b>	Міграція як фактор соціальних перетворень. Місце соціології в системі наукових знань про міграцію. Об'єкт і предметна сфера соціології міграції. Система категорій і понять спеціальної соціологічної теорії. Методологічні підходи до соціологічного вивчення міграційних процесів, до типологізації суб'єктів міграційних процесів. Аналіз основних тенденцій сучасних міграцій і системи заходів для оптимізації міграційної політики держави.
<b>Тривалість</b>	90 год. (18 год. лекційних, 18 год. семінарських, 54 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ СОЦІОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	IV VIII
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	ознайомити студентів з організаційно-методичними засадами діяльності сучасних соціологічних служб, ознайомити зі світовим та вітчизняним досвідом організації роботи соціологічних служб різних типів, а також із методикою підготовки та координації роботи фахівців, які залучаються до процесу організації та проведення емпіричних соціологічних досліджень.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен

<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- отримати змістовну інформацію щодо особливостей інституціоналізації сучасних соціологічних служб;</li> <li>- засвоїти систему знань щодо основних форм навчання та контролю за якістю знань;</li> <li>- ознайомитись з методичними основами організації самостійної та науково-дослідної роботи студентів у процесі вивчення соціологічних дисциплін.</li> </ul>
<b>вміти</b>	планувати та структурувати роботу соціологічної служби.
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Соціологічна служба як спеціалізована науково-дослідна організація</p> <p>Соціологічна служба як спеціалізований інституту для здійснення науково-дослідної та інформаційно-аналітичної діяльності. Функції та завдання соціологічних служб. Типологізація соціологічних служб: за функціональною специфікою, напрямками соціологічної діяльності, та інституційною приналежністю. Стандарти діяльності та якості досліджень соціологічних служб. Роль соціологічної служби в системі муніципального управління.</p> <p>Тема 2. Структура соціологічної служби</p> <p>Загальна структура соціологічної служби. Особливості структури соціологічних служб залежно від спеціалізації. Функції структурних підрозділів соціологічної служби. Посадові інструкції та функціональні обов'язки працівників соціологічної служби.</p> <p>Тема 3. Регламентація діяльності соціологічної служби на проведення соціологічних досліджень</p> <p>Формування замовлення на проведення соціологічних досліджень: оцінка потреб і запитів замовника, складові пропозиції соціологічної служби, визначення ціни дослідження. Участь у тендерних процедурах на проведення НДР. Регламентна документація проведення соціологічного дослідження: технічне завдання, договір на проведення соціологічного дослідження, акт здавання-приймання робіт. Складові договору на проведення соціологічних досліджень. Форми і терміни зберігання документації. Проблеми конфіденційності та оприлюднення результатів.</p> <p>Тема 4. Формування кадрового потенціалу працівників соціологічних служб</p> <p>Вимоги до набору працівників соціологічних служб. Особливості та етапи набору працівників соціологічних служб: співбесіда, заповнення особистих документів, тестування. Навчання працівників соціологічної служби, загальні положення. Базове навчання керівника проекту,</p>



супервайзера, інтерв'юєрів, рекрутерів, контролерів, операторів. Атестація працівників, її мета, періодичність, терміни і порядок проведення.

Тема 5. Управління процесом організації і проведення соціологічного дослідження

Супроводжувальна документація проведення соціологічного дослідження. Загальні вимоги до дослідницької та процедурної документації, Особливості управління дослідницьким соціологічним проектом. Методика розробки проекту соціологічного дослідження та вимоги до її викладу. Основні складові проекту соціологічного дослідження. Постановка суміжних завдань, застосування додаткової інформації. Визначення відповідальних за реалізацію проекту. Субпідрядники та оцінка їх ролі в реалізації соціологічного проекту. Обґрунтування форми звітності та графіка виконання завдань соціологічного проекту. Проблема оцінки реальних витрат і загальної вартості соціологічного проекту. Особливості прийняття та перевірки пропозицій замовника соціологічного дослідження. Звітність як чинник управління процесом соціологічного дослідження: поточна та підсумкова звітність. Технічний звіт, його складові. Перевірка результатів проекту (змісту звіту, таблиць, матеріалів презентації). Вимоги до подання результатів, їх інтерпретації, висновків, рекомендацій.

Тема 6. Організація збору первинної соціологічної інформації

Організація збору первинної соціологічної інформації для кількісних методів дослідження. Складові інструментарію. Методика відбору (рекрутування) респондентів. Особливості налагодження комунікацій в місцях збирання даних. Формування мережі інтерв'юєрів та її значення для ефективної роботи соціологічної служби. Інструктаж в організації польових робіт: сутність, мета, складові та форми проведення. Особливості практичних настанов під час інструктажу: пробне інтерв'ю; ведення записів під час польових робіт; інформація, що підлягає документуванню. Контроль роботи інтерв'юєрів і рекрутерів та його мета. Особливості польового та візуального контролю роботи інтерв'юєрів. Контроль польових інтерв'ю кількісного дослідження: обсяг контролю; форми проведення контролю; параметри, що перевіряються. Організація збору первинної соціологічної інформації для якісних методів дослідження. Складові інструментарію.

	<p>Інструктаж щодо запрошення респондентів для здійснення процедур анкетування та інтерв'ю. Інструктаж щодо рекрутування та відбору респондентів для фокус-груп і глибинних інтерв'ю. Контроль польового етапу глибинних інтерв'ю та фокус-групових досліджень: обсяг контролю; форми та час проведення контролю; параметри, що перевіряються. Інформування виконавців польового етапу про результати контролю, можливості впливу на якість роботи інтерв'юерів та рекрутерів.</p> <p>Тема 7. Організація обробки та аналізу соціологічних даних</p> <p>Обробка даних: загальні принципи. Функціональні обов'язки відповідального за обробку даних. Залучення субпідрядників до обробки даних. Специфікація на обробку даних соціологічного проекту. Обробка даних кількісних соціологічних досліджень: специфікація на підготовку таблиць; стандартизовані позначення комп'ютерних файлів. Особливості кодування соціологічних даних. Відповідальні за підготовку системи кодів та інформація. Підвибірка у процесі розробки системи кодів. Затвердження системи кодів та інструкції кодувальнику. Кодування: можливість появи додаткових категорій; відповіді "інше", їх відсоток; відповідь "не знаю" та відсутність відповіді. Перевірка кодування. Введення соціологічних даних та його правила. Верифікація введення даних, процедурні вимоги. Редагування даних, вимоги до нього. Підготовка таблиць, вимоги та правила. Верифікація таблиць. Обробка даних якісних соціологічних досліджень: розшифровка аудіо записів групових дискусій та інтерв'ю, вимоги введення до ПК. Узагальнення результатів дослідження. Передача даних клієнтові на носіях інформації та за допомогою електронного зв'язку: процедура і правила.</p> <p>Тема 8. Проблеми оцінки якості та достовірності соціологічних досліджень.</p> <p>Поняття якості й достовірності соціологічного дослідження. Значення науково-дослідних асоціацій соціологів для оцінки якості й достовірності соціологічних досліджень. Роль Української соціологічної асоціації для визначення якості досліджень соціологічних служб вчора та сьогодні. Основні ознаки неякісних соціологічних досліджень. Проблеми достовірності соціологічних досліджень при оприлюдненні даних в ЗМІ.</p>
<p><b>Тривалість</b></p>	<p>90 год. (18 год. лекційних, 18 год. семінарських, 54 год. самост. роботи)</p>

<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ В СОЦІОЛОГІЇ ТА МАРКЕТИНГУ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	IV VII
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	сформувати у слухачів відповідальне та гуманне ставлення до учасників досліджень, окреслити кордони етичної поведінки у дослідницькій діяльності, навчити зважувати ризики та здобутки дослідницької діяльності соціолога.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	- основні засади етично виваженого дослідження; - специфіку дослідження вразливих груп та \ або сенситивних питань; - проблемні з етичної точки зору аспекти дослідницької роботи.
<b>вміти</b>	- підготувати поінформовану згоду для різних типів досліджень; - проводити процес відповідального підписання поінформованої згоди; - вирішувати змодельовані складні ситуації, визначаючи ризики для інформантів та способи їх зниження; - проводити сенситивні дослідження (інтерв'ю, фокус-групи, спостереження).
<b>Зміст дисципліни</b>	Тема 1. Історія формування етичних принципів досліджень. Тема 2. Інституції, що регулюють етику дослідницької роботи. Тема 3. Сенситивність у соціологічному дослідженні. Тема 4. Забезпечення анонімність та конфіденційність інформації. Тема 5. Особливості вивчення вразливих груп. Тема 6. Поінформована згода як документ.
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ ТА ЕЛЕКТОРАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ</b>

<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	IV VIII
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	проаналізувати сутність політичного маркетингу як інноваційного і ефективного методу дослідження політичних процесів; з'ясувати роль політичного маркетингу як важливого інструмента виявлення і вивчення політичних чинників комплексними заходами теоретичного і прикладного характеру; окреслити завдання теоретичного маркетингу з виявлення суб'єктів і об'єктів політичного процесу; розглянути складові прикладного маркетингу щодо вирішення деяких універсальних завдань при дослідженні політичної ситуації; дослідити різні варіанти побудови моделей розвитку політичних процесів на підставі даних, отриманих внаслідок політичного маркетингу; проаналізувати умови і можливості виникнення політичних конфліктів.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- вивчити існуюче уявлення людей про політика, організацію чи ідею;</li> <li>- визначити характеристики ідеального образу, що існує в масовій свідомості;</li> <li>- вивчити поставлені завдання та засоби їх вирішення;</li> <li>- вивчити інноваційну роль та вміння розкривати сутність політичного маркетингу як комплексного, дворівневого дослідження, що включає теоретичні і прикладні методи.</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- збирати, систематизувати фактичний і теоретичний матеріал з використанням політичного маркетингу політичного процесу і потенційних суб'єктів політичної дії;</li> <li>- планувати та втілити у життя конкурентноспроможної програми дій, розраховані на завоювання розуміння та активної підтримки політика, партії чи ідеї громадськістю.</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Поняття маркетингу. Сутність політичного маркетингу. Функції та види політичного маркетингу</p> <p>Поняття маркетингу. Сутність політичного маркетингу. Функції і види політичного маркетингу. Маркетингові методи. Спільні та відмінні риси політичного та комерційного маркетингу.</p> <p>Тема 2. Політичні процеси та методи їх дослідження. Суб'єкти та об'єкти політичного процесу</p> <p>Політичні процеси та методи їх дослідження. Суб'єкти та</p>

об'єкти політичного процесу. Інноваційний та ефективний метод дослідження політичних процесів. Політичні партії та організації. Орієнтація діяльності партій та об'єднань. Політичні уподобання виборців. Електоральні групи. Рівні та різновиди конкретних виборів чи референдумів.

Тема 3. Громадська думка і політика

Поняття громадської думки як предмета політико-соціологічного

дослідження, джерела та суб'єкта комунікативного впливу. Взаємодія

засобів комунікації і громадської думки. Комунікативні технології і

громадська думка в інфопросторі політичної влади.

Тема 4. Засоби масової комунікації і громадська думка

Сутність засобів масової комунікації. Концепції ЗМК. ЗМК у політологічному вимірі. Взаємодія ЗМК і громадської думки.

Тема 5. Комунікативні технології і громадська думка

в інфопросторі політичної влади. Масова свідомість

Сутність комунікативних технологій. Проблеми громадської думки. Пропаганда як інформаційний важіль політичної влади. Комунікативні технології політичної системи та їх види. Масова свідомість.

Тема 6. Формування й забезпечення функціонування

політичної маркетингової інформаційної системи

Інформаційний банк та його формування. Методи аналізу та обробка даних інформаційного банку. Об'єкти та суб'єкти політики.

Тема 7. Дослідження політичного ринку. Вивчення громадської думки

Політичний ринок. Сегментація та сегмент політичного ринку. Електоральний потенціал сегмента. Доступність електорату в сегменті. Конкуренція в сегменті. Істотність сегмента. Вивчення громадської думки.

Тема 8. Види опитувань громадської думки та їх функції

Види опитувань громадської думки. Функції опитувань громадської думки. Політична, ідеологічна, соціальна функції та їх аспекти. Комунікативні технології. Сукупність засобів трансформації громадської думки.

Тема 9. Політичні проекти, технології, програми, пропаганда як інформаційний важіль політичної влади

Політичні проекти, технології, програми, пропаганда як інформаційний важіль політичної влади. Політичні потреби. Політичний попит. Політичні дії та результати таких дій. Робота з політичними партіями і громадськими

організаціями.

Тема 10. Виборча інженерія. Методи виборчої інженерії  
Типи виборчих систем. Елементи виборчого законодавства. Інструментарії реалізації політичних цілей. Методи виборчої інженерії. Виборчі процедури. Виборчі округи. Виборчі комісії.

Тема 11. Поняття іміджу та його типи. Характеристика іміджу політичного лідера. Політичне рекламування. Етапи політичного рекламування  
Поняття іміджу та його типи. Характеристика іміджу політичного лідера. Етапи політичного рекламування. Ідеологічні і соціопсихологічні настанови. Пропаганда, реклама та їх види. Основні підходи до формування іміджу. Форми, методи та засоби використання ЗМІ та результатів опитувань. Реалізація створеного іміджу. Форми та методи використання засобів масової комунікації.

Тема 12. Оцінка та аналіз становища політичного ринку й прогнозування його розвитку  
Партії. Соціальні групи. Партійні лідери, пропагандисти та агітатори. Економічні, соціальні, політичні, психологічні, демографічні чинники. Макросередовища.

Тема 13. Прийоми маркетингу в політиці  
Прийоми маркетингу в політиці. Розрахунки реальних політичних можливостей на конкретному етапі та доведення їх до об'єкта і суб'єкта політики.

Тема 14. Виготовлення та використання політичної реклами, політичної агітації, стимулювання політичних дій, активної політичної поведінки та ін.  
Політична реклама та форми її виготовлення і використання. Політична агітація та її види. Стимулювання політичних дій та активної політичної поведінки.

Тема 15. Політичний маркетинг та коло соціальних і політичних процесів і явищ, що він охоплює  
Соціальні, політичні процеси та коло явищ що їх охоплює. Масові політичні та освітні кампанії. Пропагандистська робота. Процеси лобіювання.

Тема 16. Стратегічне планування виборчої кампанії.  
Політична реклама у виборчій кампанії. Організаційна підготовка та проведення виборчої кампанії  
Поняття стратегічного планування. Принципи планування стратегії виборчої кампанії. Співвідношення стратегічного планування з конкретними планами дій. План створення штабу, структури штабу. Вибір форми політичної реклами. Затрати на виборчу кампанію.

	<p>Планування роботи кандидата та фінансових затрат кампанії. Цілі і принципи політичної реклами. Основні етапи рекламної діяльності. Порядок реєстрації, добір та підготовка агітаторів, аналітика виборчої кампанії. Цілі аналітичної роботи, джерела та бази даних. Типологія соціологічних опитувань. Розробка програми. Праця у день виборів. Порядок фінансування та складання орієнтовного кошторису виборчої кампанії.</p> <p>Тема 17. Політичний маркетинг в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку</p> <p>Політичний маркетинг під час передвиборної кампанії та у міжвиборчий період. Владні відносини. Взаємодія партій, рухів, громадських організацій, державних установ та суспільних інтересів</p> <p>Тема 18. Ситуація в Україні стосовно політичних PR, ЗМІ, ролі політичних партій</p> <p>Ситуація в Україні стосовно політичних PR, ЗМІ, ролі політичних партій, економічного і політичного становища в країні загалом. Роль політичних партій та груп інтересів на нинішньому етапі в Україні.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (16 год. лекційних, 18 год. семінарських, 56 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ЕМПІРИЧНІ КОНТЕНТ-АНАЛІТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	IV VIII
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	надати студентам системні знання про особливості методології та процесу проведення емпіричного контент-аналітичного дослідження, як базового методу в межах соціологічного аналізу документів.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- напрями застосування контент-аналізу;</li> <li>- спільне та відмінне для якісного та кількісного контент-аналізу;</li> <li>- коротку історію контент-аналітичних досліджень;</li> <li>- особливості сучасних методів: контент-аналіз, інтент-аналіз, івент-аналіз, когнітивне картування;</li> <li>- теоретичні засади та конкретні алгоритми контент-аналізу;</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- особливості предмету контент-аналізу;</li> <li>- специфіка конструювання вибірки у контент-аналітичному дослідженні;</li> <li>- основні аналітичні операції контент-аналізу;</li> <li>- вимоги до категоріальної моделі;</li> <li>- шляхи розробки концептуальної схеми;</li> <li>- стадії контент-аналізу;</li> <li>- суть етапу обґрунтування методу: дизайн, проект чи програма дослідження;</li> <li>- суть етапу розробки категорій: концептуальна модель, концептуальна схема, категоріальна модель, кодифікатор;</li> <li>- складові методичного пакету;</li> <li>- суть етапу побудови логічної моделі предмету контент-аналізу;</li> <li>- суть етапу аналізу масивів отриманих даних: кількісні характеристики опрацьованих масивів даних та характеристика комунікатора;</li> <li>- особливості формування висновків за результатами контент-аналітичного дослідження;</li> <li>- стратегії інтерпретації даних;</li> <li>- методи інтерпретації “вільних текстів”;</li> <li>- особливості застосування комп’ютерних технологій в соціологічному контент-аналізі документів.</li> </ul>
<p style="text-align: center;"><b>вміти</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- будувати та інтерпретувати кодувальну матрицю (визначення категорій та одиниць лічби в тексті, побудова кодувальної матриці, маніфестне та латентне кодування, побудова карток контент-аналізу);</li> <li>- застосовувати аналіз випадковостей (за Ч. Осудом) (техніка побудови матриці виявлення міри випадковості співпадіння кожної класифікаційної одиниці з усіма іншими);</li> <li>- застосовувати формулу співвіднесення позитивних та негативних інтерпретацій відносно певних категорій (виявлення позитивних та негативних оцінок, суджень, аргументів відносно обраної позиції, підрахунок коефіцієнту Яніса);</li> <li>- використовувати формулу оцінки питомої ваги одиниці аналізу в загальному обсязі тексту (підрахунок питомої ваги одиниці аналізу в загальному обсязі тексту);</li> <li>- реалізовувати формулу оцінки питомої ваги змістовних категорій в загальному обсязі тексту (рівень інтенсивності представленості в тексті певних аргументацій) (підрахунок питомої ваги змістовних категорій в загальному обсязі тексту).</li> <li>- розраховувати та інтерпретувати коефіцієнт Родмана;</li> <li>- розраховувати та інтерпретувати коефіцієнт Ландшера;</li> </ul>



	застосовувати сучасні комп'ютерні програми для роботи з текстами.
<b>Зміст дисципліни</b>	Тема 1. Місце контент-аналізу в спільноті суміжних методів. Тема 2. Методологічні максими контент-аналізу. Тема 3. Етапи проведення емпіричного контент-аналітичного дослідження документів Тема 4. Формалізований аналіз документів. Процедури квантифікації контент-аналізу.
<b>Тривалість</b>	90 год. (16 год. лекційних, 18 год. семінарських, 56 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>СОЦІОЛОГІЯ ТЕХНІКИ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	IV VIII
<b>Мета навчальної дисципліни</b>	сформувати загальне уявлення про соціологію техніки як нову галузь соціологічних знань для критичного осмислення сучасних цивілізаційних процесів, перспектив соціотехнічного поступу та його впливу на різноманітні соціальні системи, соціотехнічної взаємодії, яка репрезентує техніку в термінах соціальності, а також технічного світу в конкретних соціальних рамках. Соціологія техніки виникає на основі конкретизації розробок філософії техніки, технічних наук та емпіричних досліджень техногенного суспільства. Техніка виступає в техногенному суспільстві структуроутворюючим і формоутворюючим чинником соціальних зв'язків. Якщо у минулому суспільство організовувалось за допомогою політичних чи культурних форм, то на сучасному етапі створення, засвоєння, збереження та поширення практично всіх регулюючих відносин у суспільстві, ідей чи взірців поведінки, культурних норм й цінностей здійснюється за допомогою спеціально створеної техніки.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	- об'єкт, предмет соціології техніки, термінологію соціології техніки; - соціальні функції, роль і значення техніки у

	<p>розвитку та функціонуванні суспільства;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- соціально-історичні етапи розвитку техніки та їх особливості;</li> <li>- основні соціальні техніки управління соціальними системами;</li> <li>- основні форми відображення технічного прогресу у суспільній свідомості;</li> <li>- зміст основних утопій та антиутопій та роль техніки у формуванні історичного майбутнього;</li> <li>- основні течії та напрямки у соціології техніки;</li> <li>- представників соціології техніки та їх праці;</li> <li>- основні види соціальної та суспільної інженерії та їх характеристики;</li> <li>- методологію організації та управління суспільними змінами;</li> <li>- методологію проектування та конструювання соціальних систем;</li> </ul>
<p><b>вміти</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- володіти термінологією соціології техніки;</li> <li>- визначити роль, функції, значення техніки для соціально-історичного розвитку людства;</li> <li>- орієнтуватися в основних методологічних соціотехнічних проблемах організації та управління суспільними трансформаціями;</li> <li>- виявляти позитивні та негативні наслідки соціального функціонування техніки у сучасному суспільстві;</li> <li>- окреслити основні соціальні проблеми розвитку техніки, технології, технічної діяльності;</li> <li>- осмислювати динаміку науково-технічного поступу в широкому соціального-культурному контексті;</li> <li>- використовувати попередньо одержані знання із всесвітньої історії, історії філософії, історії соціології, методології наукового пізнання, етики, естетики, та інших дисциплін для розкриття сутності проблем соціології техніки;</li> <li>- синтезувати набуті знання із фахових дисциплін у цілісне світосприйняття та світорозуміння для соціологічної рефлексії техніки, технології, технічної діяльності та технічного прогресу;</li> <li>- складати та опрацювати бібліографію, підбирати літературу, підготувати мультимедійну презентацію, написати реферат, статтю, есе на одну із тем соціології техніки;</li> <li>- фахово здійснювати аналіз цивілізаційних процесів сучасності;</li> <li>- застосовувати набуті знання для критичного</li> </ul>

	<p>осмислення впливу, ролі, значення та функцій техніки у сучасному суспільстві;</p> <p>- пропонувати власне вирішення актуальних проблем, пов'язаних із масштабним застосуванням техніки, зокрема технізації всіх сфер життєдіяльності суспільства.</p>
<p><b>Зміст дисципліни</b></p>	<p>Тема 1. Соціум і технос: взаємозв'язок розвитку. Техніка в соціально-історичному розвитку. Архаїчна техніка. Техніка Стародавнього Сходу. Антична техніка. Середньовічна техніка. Техніка доби Відродження. Техніка Нового часу. Новітня техніка. Розвиток техніки як інституціолізована соціальна мета.</p> <p>Тема 2. Техногенний розвиток як визначальна риса сучасності. Технократичний дискурс техніки. Природничонауковий дискурс техніки. Соціокультурний дискурс техніки. Гуманітарно-науковий дискурс техніки. Техніка як ідеологія сучасного розвитку. Основні чинники техногенної цивілізації.</p> <p>Тема 3. Відображення технічного прогресу у суспільній свідомості. Сучасні тенденції розвитку та функціонування постнекласичної раціональності. Наукова раціональність. Технічна раціональність. Технологічна раціональність. Соціальна раціональність. Економічна раціональність. Техногенна раціональність. Техніка в сучасній науковій картині світу.</p> <p>Тема 4. Техніка в соціокультурному розвитку. Соціологія науково-технічної культури та перспективи цивілізаційного поступу. Техніка у концепціях індустріальної культури (Б. Вишеславцев, М. Горькаймер, М. Гайдеггер, Г. Маркузе, Ю. Габермас, Х. Ортега, Е. Фромм та ін.).</p> <p>Тема 5. Соціотехнічні системи. Державна влада як соціотехнічна система. Соціальна техніка. Л. Мамфорд про мегамашину як новий тип соціальної організації («Міф машини»). Три соціальні винаходи людства як технології влади: ієрархічні (монархічні) соціотехнічні структури; республіканська суспільна система як подолання жорсткої ієрархічної, деспотичної влади; всесвітній наддержавний (міжнародний) орган влади для вирішення правовим шляхом міждержавних конфліктів та глобальних проблем. Ліберальна стратегія розвитку техніки. Ринкова економіка як техносоціальний проект ліберальної стратегії.</p> <p>Тема 6. Техніка та соціотехнічні системи. Проектування та конструювання майбутнього в утопіях та антиутопіях. Соціотехнічне проектування.</p>

	<p>Соціотехнічне мислення та ідея сталого розвитку. Техніка та формування майбутнього. Сингулярність технічна, технологічна, антропологічна, соціальна.</p> <p>Тема 7. Соціальне проектування. Історія соціального проектування. Проективна діяльність соціальному контексті. Синергія соціально технічного та соціального проектування. Методологія проектування. Методологія організації суспільних трансформацій. Модернізація та глобалізація суспільного розвитку. Соціальна інженерія. Інженерія та суспільство в постіндустріальному світі. Соціокультурні технології та НТР. Соціальний маркетинг.</p> <p>Тема 8. Соціальні виміри техніки. Соціальна оцінка наслідків розвитку і впливу техніки. Аксиологічні аспекти сучасних технологій (НБІК-технологій). Морально-етичні наслідки інструменталізації людини та технізації життєдіяльності суспільства. Етика відповідальності у технологічну добу. Ф. Фукуяма «Наше постлюдське майбутнє: Наслідки біотехнологічної революції».</p>
<b>Тривалість</b>	180 год. (20 год. лекційних, 36 год. семінарських, 124 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>СОЦІОЛОГІЯ ЗНАННЯ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	IV VIII
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	ознайомити студентів з підходами, що аналізують вплив соціокультурних факторів на структуру та розвиток знання; розкрити специфіку соціологічного підходу до знання.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- особливості соціологічного підходу до знання;</li> <li>- історію постання соціології знання у Німеччині, Франції, Великобританії та США;</li> <li>- найважливіші ідеї соціології знання К.Маннгейма, М.Шелера, М.Альббакса, М.Фуко, П.Бурдьє, Б.Лятура, Ф.Знанецкі, А.Шюца, П.Бергера і Т.Лукмана, «сильної» програми соціології науки, герменевтичної соціології знання.</li> </ul>

<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- застосовувати одержані знання при розв'язанні професійних завдань;</li> <li>- науково аналізувати соціально значущі проблеми і процеси, факти і явища суспільного життя через призму відношення «знання-суспільство».</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Соціологія знання як галузь соціології. Предмет та основні проблеми соціології знання. Зв'язок соціології знання з іншими дисциплінами. Базові категорії соціології знання. Загальна характеристика напрямів розвитку соціології знання.</p> <p>Тема 2. Передісторія соціології знання. Типи базових тлумачень зв'язку знання та суспільства. Попередники соціології знання в Німеччині. Попередники соціології знання у Франції. Попередники соціології знання у США.</p> <p>Тема 3. Німецька соціологія знання. Ідеї соціології знання М.Шелера. Соціологія знання К.Маннгейма. Посткласична соціологія знання Ю.Габермаса.</p> <p>Тема 4. Французька традиція соціології знання. Соціологія знання М.Альббакса. Ідеї соціології знання М.Фуко. Соціологія знання П.Бурдьє. Соціологія знання Б.Латура.</p> <p>Тема 5. Англо-американська традиція соціології знання. Феноменологічна соціологія А.Шюца. Соціальне конструювання реальності як проект соціології знання. „Сильна” програма соціології знання. „Нова” соціологія знання.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самост. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>ВИБІРКОВИЙ МЕТОД У СОЦІОЛОГІЇ ТА МАРКЕТИНГУ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	II IV
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	отримання студентами фундаментальних знань з організації та техніки вибіркового соціологічного дослідження.
<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	- особливості процесу формування вибірки з урахуванням формулювання проблеми, визначення об'єкта і предмета

	<p>дослідження, його мети і завдань, стратегічного плану, вибору основного методу збору первинної соціологічної інформації;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- правила оцінювання репрезентативності вибірки;</li> <li>- джерела випадкових і систематичних помилок вибірки;</li> <li>- класичні та додаткові шляхи формування вибірки;</li> <li>- особливості використання соціально-демографічної інформації для підготовки організації вибіркового дослідження (наприклад, вік, освіта, місце проживання, сімейний чи шлюбний стан потенційних респондентів);</li> <li>- способи ремонту вибірки;</li> <li>- актуальні проблеми формування вибірки.</li> </ul>
<b>вміти</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- визначити тип вибірки та обсяг вибірки;</li> <li>- застосовувати отримані теоретичні знання в процесі проектування вибіркового дослідження, зокрема - організувати вибірку за місцем роботи, навчання чи служби, за місцем відпочинку, покупки чи споживання.</li> <li>- орієнтуватись у науковій та періодичній соціологічній літературі з актуальних питань організації вибіркового дослідження та відбирати з цієї інформації найголовніше, систематизувати її, вміти працювати з науково-методичними посібниками;</li> <li>- самостійно розробити програму соціологічного та маркетингового дослідження, що містить проект вибірки з обраної теми.</li> </ul>
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Основні поняття та сутність вибіркового методу  Тема 2. Типи та методи вибірки  Тема 3. Методи імовірнісної (випадкової) вибірки  Тема 4. Методи неімовірнісної (невипадкової) вибірки  Тема 5. Розрахунок обсягу вибірки  Тема 6. Помилка вибірки її контроль та ремонт вибірки.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самост. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік
<b>Назва дисципліни</b>	<b>СОЦІОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЙ</b>
<b>Статус</b>	Дисципліна циклу професійної підготовки (вибір студента)
<b>Рік семестр</b>	II III
<b>Мета</b> навчальної дисципліни	опанування студентами теоретичними основами аналізу функціонування соціальних організацій та управління ними, технологій інформаційно-аналітичного забезпечення розвитку організацій у сучасних умовах.

<b>Завдання</b>	Після закінчення курсу студент повинен
<b>знати</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- про розвиток соціальних організацій та управління ними;</li> <li>- структуру, функції, проблеми розвитку організацій в умовах глобалізації;</li> <li>- основні поняття соціології організацій.</li> </ul>
<b>вміти</b>	використовувати методи соціологічного збору інформації щодо проблем розвитку організацій та управління, комплексної діагностики організаційних проблем і розробки соціальних технологій підвищення ефективності управління, забезпечення організаційного розвитку.
<b>Зміст дисципліни</b>	<p>Тема 1. Соціологія організації як напрям соціології Предмет соціології організації. Функції соціології організації. Основні етапи розвитку соціології організації та управління в зарубіжних країнах та Україні. Теоретичні та емпіричні методи дослідження проблем організаційної поведінки. Міжпредметні зв'язки соціології організації.</p> <p>Тема 2. Класичні організації як цільові, формалізовані соціальні групи Критерії класифікації організацій. Організації економічного спрямування. Політичні організації. Наукові, освітні та культурні організації. Засоби масової комунікації та інформації. Ідеологічні та релігійні організації. Громадські організації.</p> <p>Тема 3. Життєвий цикл організації. Організаційна культура Основні етапи розвитку організації. Особливості стадій створення, активного розвитку, старіння організацій. Фактори стагнації та занепаду організаційного розвитку. Реорганізація як втручання в розвиток організації з метою її оновлення, підвищення її соціальної ефективності. Комунікативні процеси в організаціях: зміст, структура та форми. Організаційна культура: визначення, ознаки, проблеми формування і піднесення. Домінуючі культури та субкультури в організаційному розвитку. Культурні відмінності. Культурна травма як процес культурної адаптації людини та організаційна поведінка.</p> <p>Тема 4. Структура і функціонування соціальних організацій. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації. Керуюча та керована підсистеми організації. Основні елементи внутрішнього середовища організації: програми розвитку (цілі та завдання), персонал, інформація, техніка та</p>

	<p>технології, матеріали, сировина. Зовнішнє середовище організації: конкуренти, споживачі, постачальники, посередники, державні структури та фіскальні механізми, науково-дослідні організації. Система соціокультурних факторів розвитку організації.</p> <p>Тема 5. Організаційна поведінка: індивідуальні і групові аспекти.</p> <p>Індивідуальні відмінності та мотивація. Оцінка, винагорода та модифікація поведінки. Перевантаження та стреси: форми, фактори, технології компенсації та профілактики. Групова поведінка: типи, фактори, стадії розвитку, форми групової взаємозалежності. Підбір, управління персоналом. Соціалізація, кар'єра та організаційний розвиток.</p> <p>Тема 16. Організаційний розвиток: аналіз, прогнозування, проектування, технології втручання та ефективного контролю</p> <p>Соціальна діагностика: мета, форми, методи. Прогнозування як основа превентивного управління. Проектування моделей організаційного розвитку як основа стратегічного планування, довгострокової організаційної ефективності, оптимального та адекватного управлінського контролю. Комплексне втручання в процес розвитку організації як навмисні перетворення цілей, завдань і структур організаційного розвитку.</p>
<b>Тривалість</b>	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
<b>Форма контролю</b>	залік